

Leto XXV.

Številka 7. in 8.

SLOVENSKI PRAVNIK.

Izdaja društvo „Pravnik“ v Ljubljani.

Odgovorni urednik:

DR. DANILO MAJARON.

V LJUBLJANI.

Natisnila „Narodna Tiskarna“.

1909.

VSEBINA.

1. *Verus*: K uporabi §-a 284 odst. 3. kaz. pr. reda. (Konec.) 193
2. *Dr. Ig. Rutar*: Nekaj kritičnih opazk o domovinskem zakonu z dne 3. dec. 1863 drž. zak. št. 105 201
3. *Štefan Lapajne*: Važne odločbe upravnega sodišča od l. 1876. do l. 1906.
XII. Občinski volilni red 207
4. Iz pravosodne prakse. Civilno pravo.
 - a) V odškodninskih pravnih uslužbencev proti obrtnemu podjetniku imajo sodišča odločevati tudi o vprašanju, je li podjetnik moral uslužbenca zavarovati proti nezgodam. — Mlinarjeve dekline, ki nima v mlinarskem obrtu opraviti, ni šteti med obrtne pomočnike, in mlinar ni zavezan, da bi jo javil zavarovalnici proti nezgodam; odgovoren je pa za poškodbe, ki jih dekline dobi pri mlinskih strojih, po 30. pogl. II. dela obč. drž. zakonika. — Varnostne odredbe obrtnega reda niso izdane le v zaščito delavcev (§ 74 obrtnega reda) 219
 - b) Pogodbe, ki se med nezakonskim, po varuštvo zastopanim otrokom in med njegovim nezakonskim očetom sklence ter varstveno-oblastno odobri glede visokosti stroškov za otrokovo oskrbo in vzgojo, ni moči tožbenim potom razveljaviti, če poleg ugodnejših imovinskih razmer očetovih niso dokazane naprej ne vidne večje potrebe za otrokovo oskrbo, nego so bile one, na katerih temelji sklenjena poravnava (§§ 166, 167, 1380 o. d. z.) 231

Slovenski Pravniki.

Leto XXV. V Ljubljani, 15. avgusta 1909. Štev. 7. in 8.

K uporabi §-a 284 odst. 3. kaz. pr. reda.

(Konec.)

6.

Še nekaj o pravnem značaju zavora po sodbi:

Doslej smo se pečali z zavorom slučaja §-a 284³ k. pr. r., če po oprostilni sodbi državni pravdnik takoj zglosi ničnostno pritožbo in je po zakonu obdržati oproščenega obtoženca v nadaljnjem zavoru.

Že zgoraj pa se je omenjalo, da je posodbeni zavor možen tudi v drugih slučajih.

Zucker smatra, da je vsak zavor po sodbi preiskovalen in njemu je za odreditev zavora pristojen odinole razsojajoči zbor četverih (»Ger. Z.« 1881 št. 12).

Waser postavlja odreditev vsakega posodbenega zavora pod pristojnost svetovalstvene zbornice in ga smatra za začasno odredbo; njemu pa tukaj svetovalstvena zbornica odločuje končno kakor nadzorovalno oblastvo § 12¹ k. pr. r. (»Ger. Z.« 1877 št. 28). Kdo razsoja, če je po vložitvi obtožbe odrediti, nadaljevati ali končati zavor obdolženca?¹⁾ dalje »Ger. Z.« 1878 št. 63: Ali je dopustno ukreniti zavor zoper obtoženca, obsojenega zaradi hudodelstva, dokler teče vzklic?²⁾ Enako Mayer, komentar III, točka 16.

V novejšem času se je o tem vprašanju z nova razpravljalo in sicer v Amschlovi knjigi: (»Beiträge zur Anwendung des Strafverfahrens«, Manz 1899, stran 39 dd.)

1) »Prezira se, da je razsojajoče sodišče z razglasitvijo sodbe, s pravnim poukom in z izpustitvijo oproščenega obtoženca svoje opravilo že končalo (§ 396).« — V istini je svoje opravilo končalo že s sklenitvijo sodbe, katero razglašča predsednik.

2) . . . »Temu nasproti pa o pristojnosti svetovalstvene zbornice ne more biti dvoma« . . . Svetovalstvena zbornica tukaj ne razsoja (kakor sodna stopnja), ampak kakor nadzorovalno oblastvo (§ 13 k. pr. r.), in proti njeni odredbi (začasni, provizorni odredbi) pritožbe ni.

Amschl uči, da je posodbeni zapor samo začasna odredba (mittlerweilige Praeventivmassregel« kakor Waser, Mayer) — nadalje pa, da ima o predlogu za odreditev zapora (če je bil obtoženec zaradi hudodelstva obsojen, pa zglesi vzklic zaradi previsoke kazni), odločevati edino le sodni zbor četverih kakor razsojajoči sodni zbor (kakor Zucker).

Amschl se opira predvsem na smotrenost preiskovalnega zapora, ki je ista kakor pri redni preiskavi v smislu §-a 91² k. pr. r.: »... začasno preiskati obdolžitev, izrečeno zoper določno osebo, in stvarni položaj pojasniti tako daleč, da se more izreči ustavitev, ali pa vložiti obtožnico in pripraviti dokazovanje za glavno razpravo;« v dosego tega smotra služi sredstvo zapora (§§ 175, 180 k. pr. r.).

Posebno pa se opira Amschl na določbo §-a 396 k. pr. r., vsled katere je oproščenega obtoženca izpustiti na prosto takoj, in izvaja iz tega, da more to takojšnjo izpustitev odrediti samo razsojajoči sodni zbor četverih. Kar pa velja za izpustitev — tako izvaja Amschl — mora pač tudi veljati za (novo) prijetje (»Haftnahme«) to je: za novo odreditev zapora. Tukaj se pač prezira, da je ravno sodni zbor četverih (razsojajočega sodišča) oni, ki je obtoženca oprostil, in da bi moral ta zbor razsojati nekako zoper samega sebe, če naj ukrene zapor zoper svojega oproščenca. Pozneje pa razsojajoči sodni zbor četverih morda ni več isti kakor oni, ki je sodil pri glavni razpravi, nego znabiti vsled imenovanja, dopusta, vpokojenja, bolezni ali smrti ni več nobenega razpravnih sodnikov, in v zboru četverih lahko sede same nove osebe, ko bi se naj odločevalo o ukrenitvi (novega) zapora zoper oproščenca ali obsojenca več ali manj časa po glavni razpravi. (Izpustitev oproščenega obtoženca ima predsednik razsojajočega sodišča sam odrediti ex lege takoj po razglasitvi sodbe, kar se bo izvajalo pozneje bolj natančno).

V pojasnilo je treba predvsem pregledati posamezne slučaje, ko se zapor ukrene.

Naš kazensko-pravdni red razločuje dve vrsti zaporov: 1. začasni pripor (§§ 177, 178¹, 179, 183¹ k. pr. r.) in 2. preiskovalni zapor (§ 180¹ k. pr. r. fakultativen, § 180² obligatoren).

Preiskovalnega zapora pred obtožbo (izvzemši slučaj pri-tožbe) ne more nihče drugi ukreniti, kakor (pristojni) preiskovalni

sodnik. To izhaja iz §-a 180¹ k. pr. r.: ... Preiskovalni zapor se more (sme) ukreniti samo proti obdolžencu, ki tudi po (prvem) zaslišanju preiskovalnega sodnika ostane sumljiv hudodelstva ali pregreška.

Zavarovalen pripor pa more odrediti tudi drugi — to je: nepristojni poizvedovalni sodnik, zlasti okrajni sodnik (§ 178¹ k. pr. r.)

Po §-u 181¹ k. pr. r. pa je za ukrenitev preiskovalnega zapora bistveno konstitutivno *a*) da ostane obdolženec tudi po zaslišanju preiskovalnega sodnika še nadalje sumljiv hudodelstva ali pregreška, in *b*) da je ob enem dan eden ali več razlogov za zapor po §-u 175²⁻⁴ k. pr. r. Preiskovalni zapor more torej najmanj (najnižja stopnja) ukreniti samo preiskovalni sodnik tekom svojega delokroga, to je do obtožbe, poslej ga pa more ukreniti izven glavne razprave samo svetovalstvena zbornica, odnosno pritožbenim potom nadsodišče (§ 208², § 114 k. pr. r.).

Ob ukrenitvi začasnega zavarovalnega pripora je pač sum storilstva najmanje utrjen, saj razsoja nepristojen sodnik, in zadeva še na svoje pravo mesto niti ni prišla, in obdolženec lahko zahteva, da se ga prestavi pred preiskovalnega sodnika (§ 178² k. pr. r.).

Ob ukrenitvi rednega preiskovalnega zapora stoji obdolženec že pred svojim pristojnim preiskovalnim sodnikom, ki pristojno odločuje o zaporu; dopustna pa je pritožba na svetovalstveno zbornico (§ 113 k. pr. r. in na nadsodišče § 114 k. pr. r.), torej zlasti o tem, ali je sum storilstva zoper obdolženca zadosti utrjen mari ne.

Še bolj utrjen pa mora biti sum storilstva, če je po uspehu dosedanjih poizvedeb prišlo tako daleč, da je bilo moči vložiti obtožnico (§ 208² k. pr. r.).

In še za eno stopnjo bolj utrjenim je smatrati sum storilstva, če se je izrekla že sodba s krivdorekom, dasi še le-ta ni pravomočen, in ni izključena končna oprostitev po višjem sodniku.

Namen zapora — pred zaporom, s katerim se že izvršuje kazen — pa je, kakor izhaja iz glavnega razloga za zapor (§ 175² k. pr. r.), to, da se zavaruje, zasigura izvršitev svoječasne kazni, odnosno da storilec ne pobegne in tako ne prepreči svoje

kazni. Razloga za zapor po §-u 175^{3,4} k. pr. r. (kolizija, ponovitev) sta preventivna glede na dokaz ali glede na varnost poškodovanca itd., torej razloga kazenskega postopanja.

Potemtakem ima zapor že pred obtožbo, še bolj zapor pred sodbo in največ zapor po nepravomočni obsodbi ta glavni smoter, da se zasigura svoječasna izvršitev prisojene kazni nad storilcem.

Ali torej zapor po sodbi sploh ne more biti kak drug, nego preiskovalni zapor, četudi ga ne ukrene preiskovalni sodnik sam, — enako kakor v slučaju §-a 208² kaz. pr. r., ko ga tudi ne odredi preiskovalni sodnik, ampak svetovalstvena zbornica? Ali more posodbeni zapor imeti kako drugo pravno podlago kakor ono, ki je določena v §-u 180¹ k. pr. r.: a) sum storilstva; b) razlog §-a 175^{2,4} k. pr. r.? — Po sodbi bo skoraj izključno prišel v poštev razlog §-a 175² k. pr. r., begosumje.

Če je pa zapor po sodbi možen samo kakor preiskovalni zapor, onda ne more biti zgolj začasna odredba ali bolje: zgolj začasen pripor, ampak je končni preiskovalni zapor. V širšem pomenu besede je preiskovalni zapor tudi začasni zapor, začasna odredba, dokler ne nastopi izvršitveni zapor kazni.¹⁾ Posodbeni zapor pa je nadalje: a) ali nanovo ukrenjeni zapor, ali pa b) nadaljevani zapor (»fernere Verwahrung«) do pravomočne sodbe, dokler ne preide v izvršitveni zapor.

Rešivši tako vprašanje o značaju posodbenega zapora, prehajamo k vprašanju, kdo je pristojen, da ga ukrene. V slučaju §-a 284³ k. pr. r. smo dognali, da je pristojna samo svetovalstvena zbornica, in da je proti njeni odločbi dopustna redna pritožba §-a 114 k. pr. r.

Zucker nas uči, da je pristojen o ukrenitvi posodbenega zapora razsojajoči zbor sodnikov četverih — seveda ob izključitvi vsake pritožbe.

Po Waserju odločuje svetovalstvena zbornica brez pritožbe — ne kakor inštanca, ampak kakor nadzorno oblastvo. Enako Mayer (kom. III, stran 536, točka 16.), ki pa razlaga to, da ni pritožbe proti ukrepu svetovalstvene zbornice, iz značaja začasne odredbe.

Amschl ugovarja Mayerju, češ, da bi po njegovih izvajanjih ne bila pristojna svetovalstvena zbornica, ampak razsojajoči

¹⁾ Zapor je kar najhitreje končati (§ 190¹ k. pr. r.).

sodni zbor trojice (§ 13 *i*) *f*) k. pr. r.), ki razsoja o vseh slučajih in »slučajnostih« po sodbi kakor: o odmeri stroškov, o izročitvi »corporum delicti« in sodnih položnin, sploh o poslih, ki niso izrecno pridržani razsojajočemu zboru četverih (§§ 401, 410, 411, k. pr. r.)

Amschl sam pripisuje pristojnost za ukrenitev posodbenega zapora razsojajočemu sodišču četverih (kakor Zucker), zlasti takoj po oznanitvi sodbe (§ 284³ k. pr. r.) vsled ničnostne pritožbe državnega pravdnika, kakor tudi po takojšnji prijavi obtoženčevega vzklica in posredno sploh v vseh slučajih po sodbi.

Razen razlogov, navedenih že zgoraj pod točko 5, kažeta pomotnost tega nazora dva slučaja.

Obsojeni obtoženec ima pravico zglasiti vzklic takoj ob oznanitvi sodbe, ima pa tudi pravico si zglasitev vzklica pridržati tekom treh dni (§ 294 kaz. pr. r.), ko o četvorici razsojajočih sodnikov lahko ni več sledu. Če je namreč merodajen zgolj razlog informacije, se drži ta razlog samo osebe istih razsojajočih sodnikov, informacije iz glavne razprave.

Enako tudi državni pravdnik lahko predlaga ukrenitev zapora še le pozneje po prijavi toženčevega vzklica ali celo tekom vzklicnega postopanja, ker se je še le takrat zvedelo, da se pripravlja obtoženec na pobeg.

Gotovo je, da takrat zbor četvero razsojajočih sodnikov nima več oblasti, ker več ne sedi in je s trenutkom razglašene sodbe njegova oblast prenehala.

Dokler gre za prehodne posle, jih opravlja predsednik razsojajočega zbora četvorice. Prehodni posli pa trajajo nedvomno najmanj do predložitve vzklica ali ničnostne pritožbe — pa tudi do njih rešitve, torej do pravnomočnosti sodbe, na podlagi katere je odrediti izvršitev kazni. Za to se nahajajo v zakonu dejal bi prejudicialni slučaji.

Po §-u 227 k. pr. r. sestavi predsednik s pričo, ki je sumljiva krive prisege, (posebni) zapisnik in odredi, da se priča zapre in izroči preiskovalnemu sodniku. Po §-u 278² k. pr. r. izroči predsednik storilca kaznivega dejanja med glavno razpravo preiskovalnemu sodniku. On opravlja prehodne, priobčevalne posle v vmesnem postopanju pred glavno razpravo in, kakor se je že izkazalo v slučaju §-a 284³ k. pr. r., po oprostitvi obtoženca — in dosledno tudi po njegovi obsodbi.

Predsednik pa izvršuje zgolj prehodne, vmesne in priobčevalne posle zlasti glede zaporov, če ni sam član svetovalstvene zbornice. Odločevati o zaporu ima edinole svetovalstvena zbornica.

Že iz razloga nadzorovalne oblasti more pripadati ukrenitev o posodnem zaporu samo svetovalstveni zbornici. Povsem postranska stvar je, ali naj posodbeni zapor traja dalj ali manj časa. Na vsak način traja precej časa, predno se po prijavljenem vzklicu sodba prepíše, dostavi, in predno mine osemdnevni rok za izvedbo. Gotovo je o pritožbi glede zaporov odločevati brez zamude posebej in ni čakati na predložbo vzklica ali ničnostne pritožbe. Osobito do rešitve ničnostne pritožbe — je čestokrat dolga pot.

Neskladno s stališča sodne organizacije bi bilo, da bi svetovalstvena zbornica nadzirala razsojo razsojajočega zbora četverice ali tudi trojice. Neskladno bi bilo, da naj ima obdolženec zaradi zavarovalnega pripora ali preiskovalnega zaporov popolno pravico pritožbe v zmislu §-a 114 k. pr. r., oni pa, ki je bil po četvero sodnikov suma in obtožbe oproščen, naj bi je ne imel. Neskladno bi bilo, da bi moral razsojajoči zbor četverih, ki je obtoženca oprostil vsake krivde, nekako odločevati proti sebi in ukrepati zapor iz razlogov §-a 180^a k. pr. r., češ *a*) da je dan sum storilstva, in *b*) razlog za zapor po §-u 175²⁻⁴ k. pr. r., kajti z oprostivijo se je izreklo, da suma ni.

Amschlov razlog, da je pri ukrenitvi zaporov enako ravnati, kakor pri izpustitvi oproščenega obtoženca, je pomoten. Ukrenitev zaporov je zakon odredil drugod (§-i 174—182, 208), izpustitev oproščenega obtoženca po sodbi pa posebej (§-i 284³, 196, 466⁵, 396 k. pr. r.), zato je analogija izključena ne samo po načelu kazenskega prava, ampak tudi po načelu »species derogat generi«, in so določbe o izpustitvi po sodbi nedvomno posebne nasproti splošnim določbam o zaporu.

Naša razlaga je skladna torej s sodno organizacijo, z določbami o ukrenitvi zaporov in o pritožbi (§ 113 k. pr. r.); vse druge razlage so s temi zakonitimi uredbami neskladne, niso izvedene iz stvarnosti zakona in položaja in so več ali manj protislovne.

Kadar so prehodni posli predsednika razsojajočemu zboru četverih nehali, neha seveda tudi njegovo prehodno poslovanje sploh, in posle o posodbenem zaporu opravlja svetovalstvena zbornica sama. Pred glavno razpravo — po pravomočni obtožbi

— se začenjajo prehodni posli predsednika razsojajočemu zboru četverih ravno tako, kakor trajajo začasno še po izrečni sodbi naprej. Kjer razsoja zbor, je vedno eden sodnikov poročevalec ali vsaj priobčevalec. Pred vložitvijo obtožbe in v slučaju redne preiskave do pravomočnosti obtožnice je pri vseh potrebnih presojanjih svetovalstvene zbornice priobčevalec in informator preiskovalni sodnik, dasi nima pravice sorazsojati. Če torej tudi predsednik razsojajočemu zboru četvorice ni sam član svetovalstvene zbornice, sodeluje v svetovalstveni zbornici pri odločbah o zaporu kakor informovani priobčevalec in, če je član svetovalstvene zbornice, kakor poročevalec, — tako si razsojajoči zbor četverih in svetovalstvena zbornica nikakor ne segata v tuje področje ter ne prideta navskriž.

Ker je začasni pripor možen samo ob ukrenitvi nepriстойnega sodnika (§ 177³ k. pr. r.) in poizvedovalnega (okrajnega) sodnika (§ 178 k. pr. r.), s strani preiskovalnega sodnika pa edino le tedaj, če preiskovalni sodnik sam izda povelje zapreti osumljenca (§-a 174, 175 začetek: »sme odrediti privedbo in začasni pripor« § 176: »ima izdati zaporno povelje z razlogi«) in le dotlej, dokler preiskovalni sodnik sam privedenega osumljenca ne zasliši (§ 179¹: če bi to — namreč zaslišanje v 24 urah — ne bilo mogoče, je smeti obtoženca sicer začasno obdržati priprtega); — ker po zaslišanju pred preiskovalnim sodnikom sploh ne more več priti do začasnega pripretja in tudi ne do odredbe začasnega zavora ali nadaljevanja »pripretja« v zmislu §-a 396 k. pr. r., ampak more in mora že preiskovalni sodnik pri prvem zaslišanju ob danih pogojih zavora ukreniti sploh edino le preiskovalni zavor: — zato izhaja iz teh navedeb stvarno, da višji sodnik, kakor je preiskovalni sodnik, sploh ne more ukreniti začasnega pripora ali sploh pripretja, ampak samo preiskovalni zavor, ker za vsak poznejšnji zavor morajo biti dani predpogoji preiskovalnega zavora v zmislu §-a 180 k. pr. r. namreč *a*) nadalje trajajoči sum storilstva in *b*) razlog zavora po §-u 175^{2, 3, 4} k. pr. r.

Ker je za prestopke okrajni sodnik pristojen in ima vse pravice preiskovalnega sodnika (§ 447), je tudi pristojen, da po zaslišanju odredi preiskovalni zavor, a ne začasni zavoralni pripor (§ 452³ k. pr. r.: »preiskovalni zavor se sme ukreniti samo v slučaju §-a 175 št. 2 in 3«).

Začasni zavarovalni pripor more v prestopkih izreči samo kak drugi nepristojni okrajni sodnik (§-a 177, 447 k. pr. r.) in traja ta zavarovalni pripor samo tako dolgo, dokler obtoženca ne zasliši pristojni okrajni sodnik (§-a 179, 447 k. pr. r.) Odreditev zavora po pristojnem okrajnem sodniku (primerjaj §-a 174, 175 k. pr. r. v začetku) pa imenuje zakon o prestopkih »začasno prijetje« (vorläufige Festnehmung¹) ki se sme izreči *a*) v slučajih §-a 175^{2, 3} k. pr. r., in *b*) kadar izrečno osebno vabljeni obtoženec vzlic vabilu ne pride (§ 452¹ k. pr. r.).

Dokler torej traja kazensko postopanje zoper hudodelca, more po vloženi obtožnici izven glavne razprave o zaporu razsojati samo svetovalstvena zbornica in more ukreniti samo preiskovalni zapor in sicer do časa, ko obsojenec nastopi kazen in se začne izvršitveni zapor.

Začasni zavarovalni zapor je možen šele tedaj, ko neha kazenski izvršitveni zapor, ko je torej nehal biti jetnik nadalje sumljiv storilstva (§ 180¹ k. pr. r.) in ga je treba vzlic temu pridržati v zaporu še nekaj časa, na primer dokler ga ne oddajo drugemu (pristojnemu) sodišču, oddaljenemu, vojaškemu ali celo inozemskemu ali dokler se ne dožene potrebno vmesno poslovanje za oddajo v prisilno delavnico, ki jo naj ukrene morebiti celo politično ali pa varstveno oblastvo.

Seveda se tudi lahko tekom glavne razprave izkaže potreba preiskovalnega zavora v zmislu predpogojev po §-ih 175³⁻⁴, 180 k. pr. r., ki šele tekom razprave pridejo na dan.

Tekom glavne razprave pa bo razsojajoči sodni zbor v okviru zakona mogel sklepati o ukrenitvi — seveda — preiskovalnega zavora in sicer le tedaj, če je treba razpravo (nujno ravno zaradi zavora) preložiti in se obenem z ukrenitvijo zavora sklene in oznani tudi sklep o preložitvi razprave (§-i 276, 274, 275), ne da bi bil dopuščen kak samostojni, nadalje razpravo ovirajoči pravni pripomoček (§ 238 k. pr. r.), pač pa je objaviti razloge in jih zabeležiti v zapisniku (§ 238 *i*) *f*) k. pr. r.).

Če je po sodbi obtoženca (obsojenca) še glede kakega drugega storilstva oddati preiskovalnemu sodniku (na primer

Tako v slučaju upora pred preiskovalnim sodnikom (§ 181 k. pr. r.).

§-a 278², 263²⁻³ k. pr. r.), nastopi iz razlogov stvarnosti glede novega storilstva pristojnost preiskovalnega sodnika z vsemi zakonitimi pritožbami zoper njegove odredbe in ukrepe, toda samo glede novega storilstva.

Zanimivo je končno Amschlovo poročilo, da v njegovi praksi glede vprašanja, kdo je pristojen o ukrenitvi zapora po sodbi sklepiti, še nikoli noben senat ni bil soglasen, in da ne vlada prepir samo o tem, ali je pristojen predsednik razsojajočega zbora sam, razsojajoči zbor četvorice, trojice ali svetovalstvena zbornica, temveč tudi o tem, ali ni pristojen celo preiskovalni sodnik, kateremu pa praksa pripisuje odločevanje očitno edinole iz čuta pravičnosti do obtoženca, kajti ob pristojnosti preiskovalnega sodnika je brez ovir lahko dati pravico pritožbe v zmislu §-ov 113, 114 k. pr. r., dočim ob pristojnosti drugih faktorjev dopustnost pritožbe v praksi ni jasna.

Verus.

Nekaj kritičnih opazk o domovinskem zakonu z dne 3. dec. 1863. drž. zak. št. 105.

Priobčil dr. Ig. Rutar.

Naš domovinski zakon iz l. 1863. vsebuje v obliki, kakor je objavljen v državnem zakoniku, v §-ih 3 in 4 protislovne določbe.

Ta dva paragrafa ustanavljata domovinsko-pravne norme za slučaje, da se občine združijo ali razdružijo, in za slučaje, da se spremenijo občinske meje. Glasita se: § 3. Domovinska pravica se razprostira na ves občinski okoliš. Če se torej občina združi z drugo občino v eno samo občino, ali razširi s tem, da se ji vtelesi del druge občine, razširi se domovinska pravica, ki je komu pristojala poprej le v enem delu tako povečane občine, sama po sebi na ves okoliš povečane občine. — § 4. Če se občina razdruži v dve ali več občin, ali pa če se občina vtelesi z enim

delom v drugo občino, je treba tiste, ki imajo v ti občini domovinsko pravico, z vsemi osebami, katere jim v domovinstvu slede, odkazati oni občini kot pristojne, katera je v posesti ozemlja, na kojem so ti za časa razdružitve odnosno vtelesitve stanovali ali pa, če v tem času niso več stanovali v občini (namreč razdruženi), oni občini, v koji so zadnjič pred odhodom stanovali. Ako bi se odkaz po teh določbah ne dal izvršiti, je zanj merodavno bivališče, katero je imel dotičnik zadnjič v občini, komur slede v domovinstvu osebe, ki se imajo odkazati. Domovinske upravičence, katerim nedostaje tudi to ravnilo, naj politična oblast odkaže eni prizadetih občin, ako se občine med seboj ne morejo sporazumeti.

Uporablja naj se torej § 3, kadar gre za združitev občin in pa za razširjenje občine s tem, da se ji vtelesi del druge občine, § 4 pa, kadar gre za razdružitev občin in pa, kadar se vtelesi občina z enim delom v drugo občino.

Zakon razlikuje torej med »razširjenjem« občine s tem, da se ji vtelesi del druge občine, in med »vtelešenjem« občine z enim delom v drugo občino.

Tako razlikovanje morda ni brez pomena za filologa, s stališča jurista pa je popolnoma neutemeljeno in napačno. Med omenjenim »razširjenjem« in »vtelešenjem« ni prav nobene stvarne razlike, marveč sta oba pojma s pravnega stališča popolnoma identična. Kajti brezdvomno označimo isto juristično dejstvo, če pravimo: »Občina A se razširi s tem, da se ji vtelesi del *b* občine B« ali pa, če pravimo: »Občina B se vtelesi z delom *b* v občino A«. Vsebina obeh načinov izražanja je juristično dejstvo: povečanje občine A za del *b* občine B.

To napačno razlikovanje, ki je posledica preveč skrbnemu stremljenju za špecializacijo, je povod protislovnim domovinsko-pravnim določbam.

§ 3 namreč prikloplja na juristično dejstvo, da se poveča občina za del druge občine, pravno posledico, da se domovinska pravica povečane občine sama po sebi razširi na ves novi okoliš. To se pravi z drugimi besedami, da pridobe osebe, ki stanujejo na ozemlju, katero se je priklopilo občini, že s priklopljenjem tega ozemlja, torej »*ipso facto*« in »*ipso jure*«, domovinsko pravico v novi občini.

Nasprotno pa § 4 prikloplja na isto juristično dejstvo povsem drugačno pravno posledico. Določa namreč, da je ravnokar definirane osebe povečani občini še le odkazati za pristojne. Ta določba zahteva tedaj za pridobitev domovinske pravice upravni čin.

Iz navedenega je posneti, da ustanavlja za ravno tisti pravni slučaj § 3 pridobitev domovinske pravice ipso jure, § 4 pa pridobitev po upravnem činu.

Pri tem kaže zakon še neko pomanjkljivost. § 4 določa pač pridobitev domovinske pravice po upravnem činu, ne pove pa, kdo naj izvrši ta upravni čin. Le v izjemno redkem slučaju, da ni moči dognati bivališča oseb, ki naj se odkažejo, odnosno bivališča njihovih prednikov v domovinstvu, in da se tudi občine ne morejo med seboj sporazumeti, naj odkazuje politično oblastvo.

Posledica teh protislovnih določb je ta, da način pridobitve domovinske pravice, ko se občina poveča za del druge občine, za osebe, ki pridejo pri tem v poštev, ni trden, nego da je ta način pridobitve zavisen le od tega, kakšna jezikovna fraza se slučajno rabi.

Ne glede na protislovje, o katerem smo ravno razpravljali, so določbe domovinskega zakona iz l. 1863, kolikor se tičejo sprememb občinskih ozemelj, sploh nekonsekventne. Če je pri eni vrsti takih sprememb — pri združitvi občin — določena »ipso jure« pridobitev domovinske pravice, ni uvideti, iz kakšnega razloga da naj se pri drugi vrsti teh sprememb — pri razdružitvi občin — pridobi nova domovinska pravica šele z odkazanjem! Konsekventno bi bilo pač, da ima vsaka sprememba občinskega ozemlja (združitev, razdružitev ali povečanje občin) enako domovinsko-pravno posledico.

Ker se spremembe občin glede ozemlja često dogajajo in se bodo še dogajale, bi bilo pač želeti primernega izboljšanja teh domovinsko-pravnih določeb.

Amendacija domovinskega zakona iz leta 1863 pa bi bila potrebna še v nekem drugem pogledu.

Pri tem zakonu se je namreč pripetil zakonodaven pogršek.

V drž. zakoniku z dne 3. dec. 1863 šte. 105 niso bili kakor zakon objavljeni sklepi državnega zbora, nego le zakonski načrt, kakršnega je bil izdelal odsek, izvoljeni v ta namen od

poslanske zbornice. To je jasno posneti iz tiskanih stenografičnih zapisnikov poslanske zbornice iz l. 1863, stran 332—443, katerim pač ne moremo odrekati verodostojnosti, in iz cit. drž. zakonika. Ako primerjamo to dvoje, najdemo, da državni zakonik doslovno soglaša z omenjenim načrtom, dočim je bil s sklepi poslanske zbornice, ki so fiksirani v stenogr. zapisnikih, ta načrt nekaj prenarejen. Prenaredbe so te-le:

1. Na predlog prof. Brinza je bil § 4 sklenjen v tej-le obliki: »Če se občina razdruži v dve ali več občin, ali pa če se občina vtelesi z enim delom v drugo občino, so osebe, ki so bile doslej pristojne v to občino, z vsemi nasledniki v domovinstvu, odslej pristojne v ono občino, ki je v posesti itd. Ako te določbe ne zadoščajo, je zanj merodajno bivališče itd.« kakor drž. zakonik. Brinz je hotel eliminirati besedo »odkazati«, ter izvaja, utemeljuje svoj predlog, da ne gre za kak oblastveni čin, temveč za normiranje pravice. Njegova korektura pa ni bila dovolj temeljita, ker je izboljšala le besedilo prvega odstavka, dočim je ostalo v drugem odstavku »zanj« (namreč odkaz) in »ki se imajo odkazati«, v tretjem odstavku pa beseda »odkazati«.

2. Zaporedna vrsta §-ov 8, 9 in 10 je bila spremenjena. Objavljeni § 10: »Definitivno nastavljeni uradniki itd.« je bil uvrščen po §-u 7, torej kakor § 8, in potem naj bi sledila druga dva.

3. § 14 je dobil drugačno besedilo. Po načrtu se je glasil: »Vojaške osebe se presojujejo glede domovinske pravice, katera jim pristojna pri vstopu v vojaško zvezo in po njih izstopu iz nje, po sedanjem zakonu.« Sklep poslanske zbornice pa mu je dal to-le obliko: »Domovinska pravica vojaških oseb pri njih vstopu v vojaško zvezo in po njih izstopu iz nje se presoja po sedanjem zakonu.«

Sklepom poslanske zbornice se je brez spremembe končno pridružila gosposka zbornica v seji dne 1. novembra 1863. (Stenografski zap. poslanske zbornice iz l. 1863, stran 791).

Kakor smo izvajali do zdaj, je pogrešek ta, da je bil mesto sklenjenega zakona objavljen le že večkrat imenovani načrt.

Dana pa je še druga možnost. Ni namreč izključeno, da tudi sankcija krone ni bila podeljena sklepom državnega zbora,

nego omenjenemu načrtu. Schmerling je sicer dejal, ko je naznanil poslanski zbornici sankcijo krone: »Čast mi je dati visoki zbornici naznanilo, da je Nj. Veličanstvo blagovolilo podeliti Najvišjo sankcijo načrtu o domovinskem zakonu, kakor sta ga sklenili obe zbornici vis. drž. zbora«. (Stran 1299 cit. sten. zap.) Če se je to res zgodilo, se bo dalo dognati iz izvirne sankcionirane listine. Če se pa to ni zgodilo in je bila sankcionirana le listina z besedilom načrta odsekovega, potem domovinski zakon iz l. 1863 še ni postal formalen zakon. Kajti tega, kar je bilo za zakon sankcionirano in objavljeno, ni sklenil državni zbor, sklepi državnega zbora pa niso bili sankcionirani in objavljeni.

Po ustavi oktobrskega diploma in februarskega patenta, ki je bila v veljavi leta 1863, je bilo potrebno za formalni zakon pritrditve (Zustimmung) drž. zbora in sankcije krone. Sicer govori člen II. oktobrskega diploma le o »sodelovanju« (Mitwirkung) drž. zbora, in § 12 prve priloge k februarskemu patentu, ki je naslovljena kakor osnovni zakon o državnem zastopu, zahteva za vsak zakon le »soglasje« (Übereinstimmung) obeh zbornic. Ta dva izraza pa v konstitucionalni ustavi, če naj bo mišljena resno, pač ne moreta imeti drugega pomena nego »pritrditev«. In ravno v tem zmislu razlaga ta dva izraza tudi promulgacijska formula k temu zakonu, ki se glasi: »... se Mi vzvodi s pritrditvijo obeh zbornic državnega zbora določiti tako.«

Če pa imata gornja izraza tak pomen, potem je iz prednjih izvajanj jasno posneti, da v primeru, ki smo ga navedli zadnjega, za vsak formalni zakon potrebni postavni čini, namreč pritrditev državnega zbora in sankcija krone, ne zadenejo enake vsebine.

Naj tiči pogrešek v nepravilnem objavljenju ali pa v tem, da v sankcijo krone ni bila predložena prava vsebina, ta zakon do danes še ni mogel dobiti obvezne moči.

Cesarska patenta z dne 27. decembra 1852, drž. zak. št. 260 in z dne 1. januarja 1860, drž. zak. št. 3, ki sta bila za časa postanka tega zakona v veljavi, določata, da je za obvezno objavo vseh zakonov namenjen državni zakonik. In § 8 prvo navedenega patenta pravi: »Obvezna moč v državnem zakoniku objavljenih zakonov pričinja z začetkom petinštiridesetega dne po preteku onega dne, katerega je dotični kos držav-

nega zakonika izšel.« Prav tako določa kasnejšnji zakon o objavi zakonov in ukazov z dne 20. junija 1869, državnega zakonika št. 113: »§ 1. Državni zakonik je namenjen za obvezno objavo: a) s sodelovanjem državnega zbora postalih zakonov . . . § 6. Obvezna moč objav v državnem zakoniku pričinja . . . z začetkom petinštiridesetega dne po preteku dne, katerega je nemška izdaja onega kosa državnega zakonika, v katerem se nahaja objava, bila izdana in razposlana.«

V našem prvem primeru, če je domovinski zakon iz l. 1863 postal formalen zakon, ta zakon še do danes ni bil objavljen, ker je bil v državnem zakoniku l. 1863 št. 105 objavljen le načrt tega zakona, ki ga je sestavil odsek poslanske zbornice, kar je bilo prej obrazloženo. Vsled pravkar navedenih zakonitih določil pa more dobiti zakon obvezno moč še le z objavo v državnem zakoniku.

V našem drugem primeru pa formalnega zakona sploh še ni. Z objavo v državnem zakoniku pa kako besedilo gotovo ne more dobiti tega značaja.

Končno še nekaj k vprašanju amendacije. Vpoštevna citirana cesarska patenta kakor tudi zakon iz leta 1869 nimajo nikakih tozadevnih navodil, ker je menda zakonodavec zavzemal stališče, da so taki zakonodavni pogreški sploh nemogoči.

Po našem mnenju je amendacija možna vsekakor le zakonodavnim potom. Evidentna je ta potreba za slučaj, da še ni formalnega zakona. Pa tudi v drugem slučaju, če gre le za nepravilno objavo, je dana ta potreba. Kajti po zgoraj navedenih zakonitih določbah o objavi zakonov je državljani upravičen in obvezan objave v državnem zakoniku smatrati za to, za kar se izdajajo. Objava v državnem zakoniku l. 1863 števil. 105 je torej napram državljanu zakon. Zakone pa sme in more pravnoobvezno spreminjati le zakonodavec. Iz tega izhaja, da bi mogel za državljana obvezno amendacijo omenjenega domovinskega zakona izvršiti edinole zakonodavec sam.

Važne odločbe upravnega sodišča od l. 1876. do l. 1906.

Izbral in priredil Štefan Lapajne, c. kr. okrajni glavar v p.

(Dalje.)

XII. Občinski volilni red.

89. Zapriseženi poštni praktikanti imajo značaj državnega uradnika in torej tudi pristojnost in volilno pravico v občini, kjer so nameščeni. (O. 23. aprila 1895, št. 2116. Z. XIX I. št. 8608.)

Proti vpisu poštnega praktikanta R. L. v volilni imenik občine V. se je vložila pritožba, kateri pa upravno sodišče iz nastopnih razlogov ni ugodilo:

Po §-u 13 zakona z dne 15. aprila 1873 se elevi, aspiranti, praktikanti in avskultanti, ako so položili službeno prisego, ne razlikujejo od državnih uradnikov nič drugače, kakor da niso uvrščeni v činovne razrede, a imajo značaj državnih uradnikov in zategadelj tudi domovinsko pravico v občini službovanja in dosledno tudi volilno pravico v smislu §-a 1 ad 2 b občinskega volilnega reda.

90. Za vpis v volilni imenik je z ozirom na enoletno plačevanje davka merodajen dan razgrnitve volilnih imenikov, ne pa dan volitve. (O. 11. oktobra 1895, št. 4748. Z. XIX/II. št. 8887.)

Okrajno glavarstvo v L. je odklonilo zahtevo občincev F. Š. in drugov za vpis v volilni imenik, ker od dneva razgrnitve volilnih imenikov eno leto nazaj računši še ne plačujejo eno leto davka v občini.

Upravno sodišče je vloženo pritožbo iz nastopnih razlogov zavrnilo:

Po §-u 12 in nasl. mora župan najmanj 4 tedne pred volitvijo občinskega odbora sestaviti imenik volilcev in ga vsakomur na vpogled razgrniti; iz tega je sklepati, da je za volilno pravico merodajen dan sestave in razgrnitve volilnih imenikov, ne pa dan volitve, ki takrat itak še ni znan. To je tudi razvideti iz §-a 17 zadnji odst., po katerem se 8 dni pred volitvijo ne

sme izvršiti nikaka prememba v volilnem imeniku; torej premembe, ki v to dobo spadajo, sploh ne pridejo v poštev. Trditev, da je po zakonu za volilno pravico merodajen dan volitve, torej ni utemeljena.

91. Za volitev v katerem-koli volečem razredu mora biti določen čas, primeren številu volilcev. (O. 10. januarja 1896, št. 191. Z. XX/l. št. 9215.)

Namestništvo v T. je razveljavilo volitve v vseh razredih občine Z., ker se volitev v zmislu §-a 27 obč. volilnega reda ni smela preje končati, dokler niso vsi k volitvi pravočasno došli volilci svojih glasov oddali.

Proti temu odloku vloženo pritožbo je upravno sodišče iz naslednjih razlogov zaradi neutemeljenosti zavrnilo:

Po razglasilu o volitvi je bil za III. voleči razred določen čas od 9. ure dopoldne do 2. ure popoldne, za II. razred od 2. do 4. ure pop. in za I. voleči razred pa od 4. do 5¹/₂. ure pop.

Volil pa je III. volilni razred več časa, nego je bilo za vse tri voleče razrede določeno, in iz tega je razvideti, da ni bil določeni čas volitve v nikakem razmerju s številom volilcev. Radi tega je torej namestništvo z vso pravico smatralo, da je tako zavlačevanje volitev vplivalo na izid; to je tudi županstvo potrdilo, da je mnogo volilcev volišče zapustilo, ker niso prišli na vrsto. Ni torej nezakonito, da je namestništvo te volitve razveljavilo.

92. Vpokojenim ljudskim učiteljem ne pristojata prednostna volilna pravica. (O. 1. februarja 1896. Z. XX/l. št. 9294.)

Vpokojenemu ljudskemu učitelju I. M. se ni pripoznala, prednostna volilna pravica v zmislu §-a 1. obč. volilnega reda.

Upravno sodišče je vloženo pritožbo iz nastopnih razlogov zavrnilo:

§ 1 obč. vol. reda daje predstojnikom in nadučiteljem na ljudskih šolah in na meščeni ravnateljem, profesorjem in učiteljem na srednjih šolah prednostno volilno pravico. Iz tega je jasno, da je ta volilna pravica odvisna od izvrševanja učiteljske službe na dotični šoli, kajti o neaktivnem ni moči trditi, da je predstojnik ljudske šole, ali da je na srednji šoli nameščen. Glede učiteljev in profesorjev na višjih učiliščih že iz besedila zakona ni dvoma,

da izgube prednostno volilno pravico, ako stopijo v pokoj. Trditev pritožiteljev bi imela nemožno posledico, da bi učitelji na srednjih šolah vsled umirovljenja izgubili prednostno volilno pravico, ljudski učitelji pa ne.

93. Pristojnost volilne komisije se ne razteza na presojo pasivne volilne pravice izvoljenca, oziroma volilna komisija nima pravice, popravljati izid volitve z ozirom na pasivno volilno pravico izvoljenca. (O. 30. decembra 1898, št. 6467. Z. XXII. št. 12.319.)

A. S. je bil izvoljen v II. razredu za občinskega odbornika, dasi ni bil vpisan v volilnem imeniku in se je volitve udeležil le kakor pooblaščenec svoje matere. Volilna komisija je vsled ugovora njegovo izvolitev razveljavila in vsled žrebanja proglašila I. Ž. za izvoljenega.

A. S. se je pritožil proti ukrepu volilne komisije, češ, da ima vse zakonite zahteve za pasivno vol. pravico.

Namestništvo v Pragi je instančnim potom ukrep volilne komisije razveljavilo in tudi upravno sodišče je pritožbo zaradi neutemeljenosti iz nastopnih razlogov zavrnilo:

Po §§ 20—30 obč. vol. reda za Češko ima volilna komisija samo pravico, volitev voditi. Premembe, oziroma popravka volitve pa volilna komisija ne sme proglašati zaradi tega, ker morda po njenem mnenju manjka izvoljencu sposobnost, biti izvoljenim, kajti po §-u 31 obč. reda je politično oblastvo pristojno ovreči volitev oseb, katere ne morejo ali ne smejo biti izvoljene. Ker se proti izvoljenemu A. S. glede njegove pasivne pravice ni moglo drugega ugovarjati, kakor da ni vpisan v volilni imenik, bilo je pritožbo še posebno zato za riniti, ker vpis v volilni imenik ni predpogoj za pasivno volilno pravico.

94. Ničnost volilnega akta, ako v poznejšnjem razglasu volitve ni navedeno volišče. (O. 2. marca 1899 št. 1465. Z. XXII. št. 12.569.)

Deželna vlada za Kranjsko je razveljavila občinsko volitev v T. zaradi tega, ker je bilo v nabitem razglasu praviloma navedeno volišče v I.; v nedeljo pred volitvijo se je pred farno cerkvijo vnovič volitev razglasila, a se ni navedlo volišče in vsled tega so bili volilci v napačno mnenje zapeljani, da se bode volitev vršila po sedanjem običaju na sedežu županstva, to je v B.

Pritožbo M. P-a in drugih proti temu odloku je upravno sodišče iz nastopnih razlogov zavrnilo:

Glasom §-a 18 obč. vol. reda je edino le predpisano, da župan volitev najmanj osem dni preje oznani tako, da razglas nabije na javnem mestu ter v njem pove, kje, kateri dan in katero uro se zbere vsak voleči razred in koliko občinskih zastopnikov izvoli. Še drug način razgласa torej po občinskem redu ni predpisan. Ako se pa volitev še na drug način razgласi, kar je vsekakor dopustno in z ozirom na načelo javnosti tudi jako umestno, se vendar to ne sme tako zgoditi, da bi bili volilci glede bistvene točke razgласa, namreč glede volišča v zmoto zapeljani.

V le-tem slučaju je sicer ustni razgлас navajal dan in uro volitve, ne pa volišča; vsled tega je jasno, da so kmečki volilci iz umevnih razlogov bili mnenja, da se bo vršila volitev po sedanjem običaju na sedežu županstva v B., in dejansko je tudi jako mnogo volilcev v B. došlo, dočim se je jako pičlo število volilcev udeležilo volitve v I. pod vodstvom prvega občinskega svetovalca.

Ker je ta nepravilnost vsekako vplivala na končni izid volitve, je deželna vlada volitev po vsej pravici razveljavila.

95. Ničnost volilnega postopanja, ako se ni volilnih imenikov na podlagi pravomočnih odlokov reklamacijske komisije popravilo. (O. 9. maja 1891 št. 3591. Z. XXV. št. 316/A.)

F. M. se je pritožil proti volitvi v XI. dunajskem okraju, ker se več volilcev, dasi so z uspehom svojo volilno pravico reklamirali, ni vpisalo v volilni imenik.

Občinski svet dunajski je pritožbo zavrnil, upravno sodišče je dotični sklep občinskega sveta iz nastopnih razlogov razveljavilo:

Občinski svet priznava v svojem protispisu, da je res 5 volilcev svojo volilno pravico reklamiralo, da se je reklamaciji tudi ugodilo, a da se jih vkljub temu ni vpisalo; iz tega je nedvomno razvidno, da se je vpis v volilni imenik, ki bi ga bil moral po §-u 16 obč. vol. reda magistrat t a k o j izvršiti, opustil, da torej ta volilni imenik, ki je bil podlaga volitve, ni po zakonitih predpisih.

Protispis hoče sicer ta ugovor zavrnuti v reklamacijsko postopanje, a to sloni na napačni razlagi zakona, kajti reklamacijsko postopanje ima le namen dognati volilno pravico in se nanašajo ugovori le na že sestavljene ter razgrnene volilne imenike, ne pa na formalne nepravilnosti reklamacijske komisije. Saj tudi ni moči takih formalnih nepravilnosti, katere nastanejo šele po preteku reklamacijske dobe, pravočasno predlagati v popravilo.

Protispis se sklicuje dalje na § 16 obč. vol. reda, po katerem se 8 dni pred volitvijo ne sme volilnih imenikov popravljati, ter hoče s tem namigniti, da se ni dalo več volilnih imenikov popraviti. Na to pa je odgovoriti, da je s to določbo le izrečeno da morajo biti volilni imeniki 8 dni pred volitvijo popolnoma dogotovljeni in je torej reklamacijsko postopanje tako urediti, da se tega roku lahko drži, nikakor pa niso oblastva upravičena, volilne imenike nepopolne in nedovršene pustiti in jih rabiti za podlago volitve. Ako pa manjka volilnemu aktu od zakona zahtevane, brezpogojne podlage, provzroča to absolutno ničnost volilnega postopanja, ker se tudi nikakor ne da vpoštevati, kak vpliv je imela taka nezakonita podlaga na izid volitve.

96. Korarje, kateri ne izvršujejo dušnega pastirstva, je vpisati v volilni imenik po razmerju davka. (O. 11. februarja 1902 št. 1402. Z. XXVI. št. 839/A.)

Pri sestavi volečih razredov za volitev v B. se je vpisalo po razmeri predpisanega davka dva korarja v II. voleči razred, dva pa v tretji voleči razred. Vsled reklamacije je reklamacijska komisija ukrenila, da je vse štiri korarje vpisati v I. razred, češ, ker so korarji dosedaj vedno v I. razredu volili, ker § 15 občinskega vol. reda uvrstitev dušnih pastirjev v I. razred predpisuje, ker so korarji z ozirom na njih dostojanstvo v VIII. činovnem razredu in ker so bili vsi ti preje župniki in so torej v svoji župnji volili v I. razredu, ker jih torej ne gre sedaj, ko uživajo višje dostojanstvo, poriniti v nižji volilni razred. Pritožbi proti temu odloku je pa upravno sodišče ugodilo ter izpodbijani odlok radi nezakonitosti razveljavilo iz razlogov:

Za vpis v I. volilni razred v zmislu §-a 15 obč. vol. reda je ne glede na vsoto predpisanega davka neobhodno potrebno stalno izvrševanje dušnega pastirstva. Tega pogoja pa pri teh štirih

korarjih ni. Kajti ako je tudi s stolnim kapiteljem spojeno dušno pastirstvo, vendar izvršuje to dušno pastirstvo en sam korar s pomočjo kaplanov; ker s kanonikatom samim na sebi ni spojeno dušno pastirstvo. Nihče teh štirih korarjev pa ni trdil, da kdo izmed njih izvršuje dušno pastirstvo, omenili so le, da so stalno nameščeni duhovniki. Ta lastnost pa jim ne daje prednostne volilne pravice v I. razredu, tem manj, ker niso stalno v dušnem pastirstvu nameščeni in ker ni sporno, da z ozirom na predpisane davke ne spadajo v I. razred.

97. Ako ni določbe volilnih ur za vsak posamezen volilni razred, to še ne utemeljuje ničnosti volilnega postopanja. (O. 17. marca 1902 št. 2579. Z. XXVI. št. 925.)

Pritožba na upravno sodišče pravi, da v volilnem razglasu ni bilo navedene ure, kdaj se prične volitev v vsakem volilnem razredu, to pa nasprotuje določbi §-a 18 obč. vol. reda za Kranjsko.

Upravno sodišče je pritožbo iz nastopnih razlogov zavrnilo.

Po navedeni določbi volilnega reda je volitev najmanj osem dni preje objaviti tako, da se javno pove, na katerih krajih, katere dneve in ob kateri uri se posamezni volilni razredi zbero. Po §-u 21 volilnega reda voli najpreje tretji, potem drugi in končno prvi razred.

Iz volilnega razglasa je razvideti, da je bila volitev v vseh treh razredih določena na eden in isti dan ob 2. popoldne. Iz tega je razvidno, da se je imela volitev pričeti ob 2. popoldne v tretjem volilnem razredu in potem nadaljevati po vrsti za drugi in prvi razred. Ako je bil torej v razglasu naveden samo pričetek volitve tretjega razreda, ne pa tudi drugega in prvega razreda, v tem ni moči najti nikake ničnosti, ker je bila volitev za vse tri razrede odrejena na en popoldan in ker je v zakonu že določeno, po kateri vrsti volijo posamezni volilni razredi; tem manj je tu ničnost, ker ima ob malenkostnem številu volilcev besedilo §-a 18 obč. vol. reda le takrat odločilen pomen, ako naj se vrši volitev na razne dneve.

98. Ustno glasovanje; dopustno je, da prečita glasovnice tretja oseba. (O. 26. januarja 1903 št. 1092. Z. XXVII. št. 1504.)

Pritožba na upravno sodišče proti odloku deželne vlade kranjske je bila naperjena zaradi tega, ker je 30 z imenom navedenih volilcev nasproti določbi §-a 24 volilnega reda ob poklicu oddalo kaplanu V. O. glasovnico, na katerih so bile osebe za odbor zapisane, da torej teh 30 oseb ni osebno volilo.

Upravno sodišče je pritožbo iz nastopnih razlogov zavrnilo.

Res je, da § 24 obč. volilnega reda za Kranjsko predpisuje samo ustno glasovanje, ki se naj na najnaravnejši način tako izvrši, da vsak poklican volilec imenuje toliko imen, kolikor oseb je v odbor voliti. Ni pa dvomiti, da ustnost glasovanja ni prikrajšana, ako poklican volilec imena onih oseb, katere hoče voliti, z listka prečita; takega postopanja tudi ni moči prepovedati, ker je umevno, da marsikateri volilec ni zmožen toliko oseb hkratu (v tem slučaju 6 odbornikov, oziroma tri namestnike) prosto na pamet povedati, ne da bi katero ime prezrl. Če se pa volilci, kateri niso čitati večši, ali iz kakega drugega razloga poslužujejo tretje osebe, ki jim za odbor namenjene osebe z listka prečita, je naravno, da ne nastane tako iz ustnega, po zakonu predpisanega glasovanja pismeno glasovanje.

Takšno postopanje, samo da se ni volilna svoboda omejevala in da je volilec nedvomno svoje mnenje hotel izraziti, ni kršenje načela ustnosti, torej tudi ne kršenje zakona in tudi ne volitev s pooblastilom (§-i 4 do 8 obč. vol. reda), ker se je volitev vršila neposredno v pričo volilca.

99. Politično oblastvo je upravičeno ves volilni akt razveljaviti na podlagi državnega nadzorstva iz uradnih ozirov. (O. 21. novembra 1903 št. 12.030. Z. XXVII. šte. 2148/A.)

A. G. in drugi so se pritožili na upravno sodišče, ker so politična oblastva razveljavila ves volilni akt občinske volitve v K. in so odredila novo volitev v vseh treh razredih na podstavi volilnih imenikov, katere naj bi bilo vnovič sestaviti in na vpogled razgrniti.

Politična oblastva utemeljujejo ta ukrep, ker se je proti §-u 14 obč. vol. reda z ozirom na število upravičenih volilcev volilo samo 18 odbornikov in 9 namestnikov namesto 24 odbornikov in 12 namestnikov, in ker se je v I. volilni razred, ki naj

voli 8 odbornikov in 2 namestnika, proti določbi §-a 15 občinskega vol. reda vpisalo le 18 volilcev.

Pritožitelji ugovarjajo zakonitosti odredbe političnih oblastev, ker spada porazdelba volilcev v posamezne razrede v volilno postopanje, proti kateri se v zmislu §-a 17 obč. vol. reda ni nihče pritožil, in se vled tega to volilno postopanje ne more razveljaviti niti na podlagi občinskega volilnega reda, niti na podlagi državnega nadzorstva. Kvečjemu bi bila politična oblast upravičena odrediti dopolnilne volitve v III. in nove volitve v II. in I. razredu.

Upravno sodišče pa je pritožbo iz nastopnih razlogov zavrglo.

Po §-u 17 in 33 obč. vol. reda ima politično oblastvo res le takrat pravico razsojati, kadar so pravočasno vloženi ugovori zaradi pripravljalnega volilnega postopanja ali pa zaradi volitve, in obč. vol. red nima nobene izrecne določbe, kdaj sme državna oblast nezakonite odredbe v volilnem postopanju ali pri volitvi razveljaviti »iz uradnih ozirov«.

Napačno je pa mnenje pritožiteljev, da je v tem pogledu edino le merodaven obč. vol. red, in da državni upravi iz državnega nadzorstva ne pristojata pravica, nezakonite volitve razveljaviti iz uradnih ozirov.

Uporaba državnega nadzorstva v zmislu §-a 102 občinskega reda ni z ozirom na § 33 obč. vol. reda nikakor izključena, kajti pravi nezmisel bi bil domnevati, da se zakon — dajoč državni upravi splošno pravico do nadzorstva nad občinami, da svojega delokroga ne prekoračijo in da ne kršijo zakonov — tam ne sme uporabljati, kjer gre za točne zakonske predpise, kako je sestavljati občinski odbor, in da bi bilo to državno nadzorstvo le zavisno od pravočasno vloženi pritožb strank. Ta nazor je tem manj utemeljen, ker so obč. volilni redi — kakor je iz §-a 16 obč. reda razvidno — samo podrobne izvršilne naredbe k načelnim določbam III. poglavja občinskega reda, h katerim osobito pripada določba o številu občinskih odbornikov.

Ker je na eni strani določena zahteva zakona, da je pri sestavi občinskega odbora upoštevati predpise občinskega reda in obč. vol. reda, na drugi strani pa je v §-u 17 in 33 občinskega vol. reda zajamčeno volilcem, svoje pravice v volilnem postopanju

in ob volitvi varovati, in ker ni nobene določbe, kako je postopati ob očitvidno nezakoniti sestavi občinskega odbora, proti kateri ni bilo od strank ugovora, onda je sklepati, da se zakonodavcu ni potrebno zdelo, v zakon vsprejeti posebne določbe, saj ima državna uprava na podlagi svojega nadzorstva pravico, osigurati izpolnjevanje zakonovih določeb glede sestave občinskega odbora.

V le-tem slučaju je neizpodbijano, da je vseh volilcev 440, da se je volilo le 18 občinskih odbornikov in 9 namestnikov in da se je v I. razred vpisalo nasproti določbi §-a 15 občinskega vol. reda samo 18 volilcev. Torej je bil ukrep državnih oblastev povsem zakonit.

A tudi izrek, da je sestaviti nove volilne imenike, jih znova javno razgrniti in vnovič reklamacijsko postopanje uvesti, je popolnoma zakonit, ker so razlogi, iz katerih se je volilni akt razveljavil, v tesni zvezi z vsebino volilnih imenikov in s sestavo volilnih razredov.

100. Občina sama nima aktivne volilne pravice. (O. 21. februarja 1904 št. 1920. Z. XXVIII. št. 2398/A.)

V volilnem imeniku za razpisane občinske volitve v občini H. je bila vpisana tudi »občina H.« Reklamaciji za izbris volilke ni ugodila niti reklamacijska komisija, niti okrajno glavarstvo v C.

Upravno sodišče je na pritožbo dr. D. v C. ti odločbi radi nezakonitosti iz nastopnih razlogov razveljavilo:

Glasom §-a 1 obč. vol. reda za Štajersko imajo volilno pravico oni občinci, ki so avstrijski državljani ter plačujejo od svojega nepremičnega posestva, obrta ali dohodkov v občini neposreden davek. Da je kdo k volitvi v občinski zastop na podlagi predpisanega davka upravičen, je treba, da je član občine, občina pa ne more biti svoj lasten član, nego izvršuje ona pravico, da si priskrbi svoje zastopstvo, po svojih k volitvi upravičenih občincih in torej se ne more sama te volitve udeležiti.

Pripomnja. Ta odločba je zaradi tega jako važna, ker je do sedaj brez izjeme običajno, da se občino z ozirom na njeno nepremično posestvo ali iz drugih naslovov na podlagi predpisanega davka vpiše v volilni imenik, in da se običajno župan v imenu občine volitve udeleži. Posledica tega pa je, da se tudi pri seštetju davka, razdelitvi na tri dele in sestavi volilnih razredov davek občine v pošte v jemlje, ter se vsled tega volilci

krivično v posamezne voleče razdelke vpišejo, kar je pa skoraj v vseh slučajih največjega pomena.

101. Premembe, katere samooblastno povzroči župan na razpoloženih volilnih imenikih, utemeljujejo ničnost celega volilnega akta. (O. 24. marca 1904 št. 3034. Z. XXIX. št. 2501/A.)

E. R. in drugi so se pritožili zoper volitev občinskega odbora v Z., ker povodom volitve ni predložil župan prvotnih, potom reklamacijskega postopanja pravnomočnih volilnih imenikov, nego novo sestavljene imenike. Nadalje trdi pritožba — in tega namestništvo v izpodbijanem odloku ne oporeka — da je župan samooblastno, torej brez sklepa reklamacijske komisije vpisal 7 oseb v volilni imenik III. razreda, od katerih so se 4 volitve udeležile; to da je — po mnenju namestništva — za končni izid brez pomena.

Upravno sodišče pa je odločbo namestništva iz nastopnih razlogov razveljavilo:

Dognano je, da je župan v Z. proti jasni določbi §-a 18 obč. vol. reda prvotni in pravnomočni volilni imenik spopolnil, ko je v imenik III. vol. razreda vpisal 7 oseb, ter ni v tem samooblastnem postopanju zahteval sklepa reklamacijske komisije. Navedena zakonova določba pa spada med one, katerih stroga izvršitev je neobhodno potrebna, drugače je pravica do kontrole prizadetih povsem brez pomena (iluzorna). Smatrati je torej, da povzročuje kršenje tega predpisa pod vsakim pogojem in ne glede na posledice ničnost volilnih imenikov in torej tudi ničnost volitev, katere so se vršile na podlagi teh imenikov.

Brez pomena je, so se li te premembe v volilnih imenikih izvršile tekom v §-u 18 označenega 8-dnevnega rokú, kajti ta prepoved glede prememb v volilnih imenikih se ne tiče samooblastnih, ampak dopustnih popravil. Ker se je namestništvo proti tem nazorom spuščalo v preiskavo, koliko so te premembe vplivale na izid volitve, je s tem zakon napačno razlagalo. Zato je bilo izpodbijani odlok razveljaviti.

102. Prečitati volilni imeniksme priglasovanjule član volilne komisije. (O. 11. maja 1904. Z. XXVIII. št. 2632/A.)

G. G. in drugi so se pritožili proti odloku deželne vlade v Č., s katerim so se občinske volitve v R. potrdile. V svoji pritožbi

se sklicujejo na § 23 vol. reda, ki je kršen s tem, da ni član volilne komisije prečital volilnega imenika povodom glasovanja.

Upravno sodišče je pritožbo spoznalo upravičeno ter je izpodbijani odlok iz nastopnih razlogov razveljavilo:

Iz izpovedeb prič in iz poročila volilne komisije je dokazano, da volilnih imenikov povodom glasovanja ni prečital član volilne komisije, ampak prvi dan policijski stražnik, drugi dan pa občinski tajnik.

Po §-u 23 obč. vol. reda pa mora volilce klicati po vrsti, kakor so vpisani, član volilne komisije. Po tej kategorični določbi je torej izključeno, da bi kdo drugi, kakor član volilne komisije, volilce k glasovanju pozival, ter daje zakon prečitanje volilnega imenika direktno v roke volilne komisije, ne pa pod njeno nadzorstvo. Ugovor volilne komisije, da ni bil noben član te komisije čitanja večš, ni merodaven, ker je z ozirom na zgoraj navedeno zakonsko določbo stvar župana, volilno komisijo tako sestaviti, da je možno ustreči temu zakonovemu predpisu.

103. Pristojnost novoizvoljenega občinskega odbora, da izreče globo proti onim članom, ki neopravičeno izostanejo od volitve starejšinstva. (O. 22. junija 1904 št. 6806. Z. XXVIII. št. 2756/A.)

F. P. in drugi v S. so se pritožili proti deželnemu odboru kranjskemu, ki je potrdil sklep starega občinskega odbora, da se obsodi v globo občinske odbornike, ki so od volitve starejšinstva neopravičeno izostali.

Upravno sodišče je izpodbijani odlok deželnega odbora zaradi nezakovitosti iz nastopnih razlogov razveljavilo:

Po §-u 34 obč. vol. reda za Kranjsko skliče nastarejši odbornik novega odbora vse odbornike k volitvi starejšinstva. Tiste odbornike, kateri v napovedanem času ali ne pridejo, ali pa odidejo, predno je volitev končana in se ne morejo veljavno opravičiti, zadene globa, katero sme do 40 K prisoditi občinski odbor. K takemu sklepu pa je po zvezi posameznih določeb navedenega zakona upravičen le novi občinski odbor. Tak sklep je napraviti z navadno večino navzočih odbornikov, ako navzoči sploh tvorijo večino novega občinskega odbora, kajti občinski volilni red ne pozna drugačne določbe.

Nasprotno mnenje se osobito iz §-a 42 obč. reda ne da izvajati, ker se le-ta z ozirom na IV. poglavje občinskega reda, v katero je uvrščen in katero določa delokrog občine in občinskega odbora na eni, starejšinstva in župana na drugi strani, naslanja le na sklepe že ustanovljenega odbora — torej po izvršeni izvolitvi starejšinstva in župana. V tem slučaju pa ne gre za sklepe ustanovljenega občinskega odbora, nego nasprotno le za korake v svrhu izvolitve župana in starejšinstva. Vsled tega je bilo izpodbijani odlok deželnega odbora kranjskega, sloneč na pravnem mnenju, da je treba za sklepanje v zmislu §-a 42 občinskega reda navzočnosti dveh tretjin občinskih odbornikov, na podstavi §-a 7 zakona z dne 22. oktobra 1875 št. 36 d. z. razveljaviti radi nezakonitosti.

104. Glasove virilistov je vračunati v sklepčnost občinskega odbora povodom volitve starejšinstva. (O. 24. januarja 1906 št. 955. Z. XXX. št. 4115/A.)

Dne 30. decembra 1903 izvršeno volitev starejšinstva v Trziču so politična oblastva razveljavila, ker je bilo navzočnih pri volitvi samo 13 odbornikov, dočim bi se smela v zmislu §-a 38 obč. vol. reda volitev izvršiti samo ob navzočnosti 15 odbornikov, ker šteje občinski odbor 12 odbornikov in 7 virilistov.

Proti izpodbijanemu odloku vložena pritožba stoji na stališču, da virilni glasovi pri računanju sklepčnosti sploh ne pridejo v poštev, ker je virilistom glasom §-a 17 obč. reda na prosto voljo dano, k občinskim sejam prihajati ali ne, torej v odbor le takrat vstopijo, ako se jim od slučaja do slučaja zljubi, občinskih sej se udeležiti. O vstopu v odbor torej ne more biti govora, ampak samo o udeležbi ali neudeležbi pri posameznih občinskih sejah. Sklepčnost je torej izračunati samo na podlagi 12 izvoljenih odbornikov, kar se je v tem slučaju tudi zgodilo.

Upravno sodišče je pritožbo iz nastopnih razlogov zavrnilo.

V §-u 17 občinskega volilnega reda za Kranjsko je navedeno prednostno stališče virilistov in pravica izražena z besedami: »v občinski odbor vstopiti brez izvolitve«. O pravici, poljubno k sejam prihajati ali izostajati in v prvem slučaju se tudi posvetovanja in sklepanja udeležiti, ni v zakonu nikjer govora. Ako se najvišje obdačeni poslužujejo pravice, v občinski odbor vstopati, so

toliko časa člani odbora, dokler prostovoljno ne izstopijo, ali pa dokler ne nastopijo okolščine, vsled katerih to pravico izgube.

Virilisti so torej prav tako, kakor izvoljeni odborniki, člani urada z vsemi, s tem uradom spojenimi pravicami in dolžnostmi. Nazor pritožiteljev, da imajo samo virilisti poljubno pravico, sej se udeleževati, ni v soglasju z zakonom, ker zakonodavec gotovo ni hotel dvoje vrst odbornikov ustvariti, take z odgovornostjo in take brez odgovornosti.

Deželna vlada in ministrstvo sta torej z vso pravico izračunala 12 odbornikov in 7 virilistov, torej skupaj 19 in potem od zakona zahtevane $\frac{3}{4}$ odbornikov s 15 odborniki ter sta vsled tega razveljavila protizakonito volilno postopanje pri volitvi županstva.

(Dalje prihodnjič.)

Iz pravosodne prakse.

Civilno pravo.

a) V odškodninskih pravnih uslužbencev proti obrtnemu podjetniku imajo sodišča odločevati tudi o vprašanju, je li podjetnik moral uslužbenca zavarovati proti nezgodam. — Mlinarjeve dekle ki nima v mlinarskem obrtu opraviti, ni šteti med obrtne pomočnike, in mlinar ni zavezan, da bi jo javil zavarovalnici proti nezgodam; odgovoren je pa za poškodbe, ki jih dekla dobi pri mlinskih strojih, po 30. pogl. II. dela obč. drž. zakonika. — Varnostne odredbe obrtnega reda niso izdane le v zaščito delavcev (§ 74 obrtnega reda).

Tožnica A. je služila pri tožencu mlinarju B. kjer ji je bilo opravljati kuhinjska in poljska dela; nekoč jo je v mlinu potegnili do glavnega mlinskega vretena tako da je vsled poškodb postala nesposobna za vsako delo. Toži torej gospodarja na odškodnino ter opira svoj zahtevek na naslove, ki so razvidni iz niže navedenih sodnih odločeb. Toženec je ugovarjal predvsem nedopustnost pravne poti, a okrožno sodišče v Rudolfovem je zavrnilo s sklepom od 20. marca 1906 ta ugovor in sklenilo, da je v glavni stvari razpravljati šele po pravokrepnosti tega sklepa.

Razlogi.

Tožnica snuje tožbeni zahtevek, da naj toženec plačuje rento v mesečnih zneskih po 20 K 40 h, na dejanske navedbe: da je o Božiču 1903 vstopila pri tožencu za deklo, da ji je bilo bivati v podstrešni sobi mlina; da je bila njena služba, za mlinarje kuhati in poleg tega opravljati toženčevo živino; da je ob svojih opravkih, osobito kadar je hodila po otrobe in proso, morala hoditi skozi prostore mlina, v katerih se vrši mlinski obrt; da jo je, ko je šla po svojih poslih skozi mlin, zgrabilo tamkaj prosto se vrteče železno vreteno, vsled česar je dobila take telesne poškodbe, da nikakor ni več sposobna, si kaj pridobivati; da bi vsled te nezgode imela po zakonu z dne 28. dec. l. 1887. drž. zak. št. 1 iz leta 1888. o zavarovanju delavcev zoper nezgode pravico do rente v mesečnih zneskih 20 K 40 h, da pa je zavarovalnica zoper nezgode v Trstu odklonila izplačilo rente, ker je toženec ni niti zavaroval, niti ni podal po §-u 29 l. c. predpisanega naznanila o nezgodi.

Toženec predlaga, da se radi nedopustnosti pravne poti tožba zavrne, in snuje ta ugovor na naslednja navajanja:

Njegovo mlinsko poslopje, v katerem se je tožnica 27. aprila l. 1904 ponesrečila, ima v pritličju navadni kmečki mlin, kuhinjo, hišterno, v prvem in drugem nadstropju pa je umetni mlin; zraven tega poslopja so svinjski hlevi. V spodnji mlin je iz kuhinje najkrajša in navadna pot zunaj poslopja, pride se pa vanj tudi po ovinkih čez prvo nadstropje, a todi smejo hoditi le mlinarji. Kuhinja, hišterna in svinjski hlevi niso glavni prostori, niti postranske naprave mlina, v katerem se je nasprotnica ponesrečila, torej ni, da bi bilo delavce v teh prostorih zavarovati proti nezgodam v zmislu §-a 1 zak. z dne 28. dec. 1887 št. 1 d. z. za l. 1888 in min. naredbe z dne 3. aprila 1888 št. 35 drž. zak. Tožnica je pri tožencu služila za deklo, ki je morala iz gradu nositi kruh in jestvine v kuhinjo v mlinu, za mlinarje kuhati in v hišterni pogrinjati jedilno mizo. Bilo ji je skrbeti za prešiče in v tem oziru ob nastopu službe rečeno, da ji bode oblode za prešiče dajal glavni mlinar in sicer v spodnjem mlinu, v kateri ima tožnica hoditi skozi vrata v pritličju zunaj poslopja. Z mlinskim obratom ni imela tožnica ničesar opraviti. Opravki

kuhinjske dekle v mlinu in rediteljice svinj in kuretine ne spadajo med strokovne mlinarske opravke. — Razsoja tega spora je torej zavisna od rešitve vprašanj, ali so kuhinja, hišterna, svinjski hlevi toženčevega mlina postranske naprave glavnega mlinskega obrata, in ali so opravila, ki jih je imela tožnica, taki posli, ki zahtevajo zavarovanja proti nezgodam v zmislu cit. zakona. Za rešitev teh vprašanj pa ni pristojno sodišče, nego je za to pristojna na prvi instanci zavarovalnica zoper nezgode v Trstu, na drugi instanci deželna vlada in na tretji instanci ministrstvo, konečno tudi upravno sodišče. Ta vprašanja bi morala že rešena biti pred vložitvijo tožbe, ker temelji tožba na neizpolnjeni podjetnikovi dolžnosti, ki jo določa § 29 zavarovalnega zakona zoper nezgode, ta pa ima za predpogoj, da je bil toženec dolžan, priglasiti tožnico v zavarovanje in plačevati premije. In ker teh vprašanj nasproti tožencu ni pristojno oblastvo še rešilo, je za sedaj pravna pot nedopustna.

Tožničin zastopnik oporeka utemeljenost ugovora nedopustnosti pravne poti, ker je tožba odškodninska tožba v zmislu §-a 1338 o. d. z., o kateri je razsojati rednim sodiščem, torej tudi o predvprašanju, je li bila tožnica zavarovanju zoper nezgode podvržena ali ne.

Iz prečitanih, nezgodo tožnice zadevajočih spisov izhaja, da je državno pravdnništvo ovadbo zoper toženca radi pregreška §-a 335 k. z. zavrnilo; da se je kazensko postopanje zoper toženca po §-u 90 k. pr. r. ustavilo; da je bil toženec prestopka §-a 29 zak. z dne 28. decembra 1887 št. 1 drž. zak. iz leta 1888 oproščen; nadalje, da je zavarovalnica v Trstu zoper nezgode izrekla, da tožnica nima pravice do odškodnine nasproti zavarovalnici, ker se zahteve v enem letu izza nezgode ni priglasilo, in da je ta zavarovalnica deželnemu odboru kranjskemu sporočila, da bi bilo tožnico v času njenih opravil v mlinu zavarovati zoper nezgode. —

Na podlagi tega stvarnega položaja je bilo ugovor nedopustnosti pravne poti zavrniti, ker je tu odškodninska zahteva iz zasebnopravnega naslova, o kateri soditi so po §-u 1. jur. norme poklicana redna sodišča, to tem bolj, ker bi razsoja predvprašanj o tožnični obvezanosti zavarovanju zoper nezgode pristojala delavski zavarovalnici zoper nezgode le v primerih

§§-ov 23 ali 29 zak. z dne 28. dec. 1887 št. 1 d. z. iz 1888, na tej rešitvi pa zavarovalnica zoper nezgode ni več interesovana, ker je tožničina pravica do odškodnine nasproti nji ugasnila v zmislu §-a 34 cit. zakona. — To, da podjetnik ne poda v §-u 29 cit. zakona predpisanega naznanila o nezgodi, more njegovo krivdo na izgubi rente utemeljiti le pod pogojem, da je bil delavec obvezan zavarovanju v zmislu določeb zakona o zavarovanju delavcev. Odločba okrajnega glavarstva, s katero je bil toženec prestopka §-a 29 cit. zakona oproščen, po analogiji §-a 268 c. pr. r. ne veže civilnega sodnika in torej tudi zanj ni obvezna rešitev odločilnega predvprašanja, je li bilo tožnico zavarovati zoper nezgode ali ne. To predvprašanje pa tudi ni rešeno z dopisom delavske zavarovalnice zoper nezgode v Trstu na deželni odbor, s katerim je izrečeno, da je bila tožnica med delom, ki ga je opravljala v mlinu toženca, obvezana zavarovanju, ker je ista delavska zavarovalnica na tusodni dopis izrekla, da se stvarni položaj, na kateri se snuje njen izrek napram deželnemu odboru o dolžnosti tožnice v zavarovanje, ne ujema s stvarnim položajem, ki ga trdi toženec.

Po takem je pa za razsojo spora odločilno predvprašanje, je li bila za tožnico dolžnost zavarovanja zoper nezgodo ali ne, do sedaj še odprto, a to, da ob vložitvi tožbe ni bilo rešeno in da še dosedaj ni rešeno, ne more imeti za posledico zavrnitve tožbe, marveč le dolžnost pozvanega sodišča, da predvsem reši isto vprašanje. Za to govori tudi določba §-a 190 c. pr. r., po kateri sodišče le sme ukreniti, kadar je razsoja pravnega spora popolnoma ali deloma zavisna od bitja ali nebitja pravnega razmerja, katero je ugotoviti v ž e z a č e t e m upravnem postopanju, — da se postopanje pretrga tako dolgo, dokler ni to pravno razmerje pravomočno odločeno; toženec pa niti ne trdi, da teče postopanje o tem predvprašanju pri upravnem oblastvu.

Toženčev rekurz proti temu sklepu je višje deželno sodišče v Gradcu zavrnilo s sklepom od 20. aprila 1906 z razlogi:

Tožba meri na odškodnino, katero naj da toženec, ker po tožničinih navedbah protizakonito ni bil tožnice zavaroval ob času njene službe v toženčevem mlinu po zmislu zakona z dne 28. decembra 1887 št. 1 drž. zak. ex 1888 ter potem, ko je

tožnica ponesrečila, nezgode sploh ni naznanil in odnosno ni naznanil v zakonitem roku, kar je imelo za posledico, da je tožnica izgubila pravico na plačilo mesečne rente v znesku 20 K 40 h napram zavarovalnici. Tožba tedaj uveljavlja naslov privatnega prava, in o tem naslovu je brezdvomno dopustna pravna pot in samo ta.

To, da se pri odločanju v glavni stvari tožbenega zahtevka ne bo moglo ogniti rešitvi predvprašanja, je li bila tožnica v zmislu cit. zak. zavarovanju zavezana, ne ovrže dopustnosti pravne poti, če tudi nima, kadar se to vprašanje samo zase stavi, pravilno tega vprašanja rešiti redni sodnik, ampak v cit. zakonu imenovani organi. Ne sme se prezreti, da je glavno vprašanje, namreč vprašanje o odškodnini, civilnopravno, katero mora rešiti redni sodnik, in da torej ni drugače, kakor da tudi redni sodnik odloči o zraven spadajočem pravnem, čeprav ne privatnopravnem stranskem vprašanju in predvprašanju.

Vsled te odločbe se je postopanje nadaljevalo o glavni stvari, v pripravljalnem postopanju je odrejeni sodnik napravil ogled na mestu samem ter ondi zaslišal zvedence in priče. Na ustni razpravi je tožnica vzdržala odškodninski naslov v zmislu §-a 29 zakona o zavarovanju zoper nezgode, naslanjala je pa svoj zahtevek alternativno tudi na splošne določbe obč. drž. zakonika. Dotična izvajanja so razvidna iz niže navedenih sodnih odločeb, ki vsebujejo tudi dejanski stan.

Okrožno sodišče v Rudolfovem je z razsodbo dne 3. julija 1906, Cg I 8/6 tožbeni zahtevek odbilo popolnem z razlogi:

Po dejanskem stanu je ugotovljeno, da je tožnica o božiču 1903 stopila pri tožencu za deklo v službo, da je imela za toženčeve mlinarje kuhati, prašiče in pa kuretino opravljati, in da se je v teku te službe dne 27. marca 1904 v umetnem mlinu pri navpičnem vretenu pripetila nezgoda, vsled katere je postala tožnica stalno in popolnem nesposobna za vsako pridobivanje. Po sodnem ogledu in soglasnem mnenju zvedencev (obrnega inspektorja in stavbenega inženerja) je ugotovljeno, da je toženčev mlin obrtno podjetje, da je pri tehničnem obratu tega mlina zaposlene delavce zavarovati v zmislu zakona z dne 28. dec.

1887 št. 1 drž. zak. iz leta 1888; po dejanskem stanu je nadalje ugotovljeno, da je tožnica v svoje stanovanje v toženčevem mlinu hodila skozi prostore, v katerih se vrši mlinski obrat, da je morala skozi te prostore hoditi, kadar je šla skozi hišterno po otrobe in po pleve; po soglasnem mnenju veščakov pa spadajo opravila, ki jih je imela tožnica v toženčevem mlinu, med domača in kmetijska opravila, da pa imajo dolžnost zavarovanja zoper nezgode samo delavci, ki so zaposleni in ki imajo opraviti pri tehničnem obratu.

Tožnica, ki je bila kuharica v toženčevem mlinu, je imela opraviti samo z domačimi in gospodarskimi opravki, ne pa s tehnično-obratnimi opravili v toženčevem mlinu, ni torej imela dolžnosti zavarovanja zoper nezgode v zmislu cit. zakona, in iz tega izhaja, da toženec v zmislu §-a 29 cit. zakona ni bil dolžan, nezgodo tožnice naznaniti političnemu oblastvu; tožnica ni imela pravice zahtevati od zavarovalnice rente in torej te rente zaradi opuščene naznanila ni mogla izgubiti. Zato pa tožbeni zahtevek, kolikor ga tožnica snuje na opustitev predpisanega naznanila, ni utemeljen.

Tožnica snuje svoj tožbeni zahtevek na plačilo dosmrtno rente v mesečnih zneskih po 20 K 40 h tudi na določila 30. poglavja 2. dela o. d. z. o povračilu škode, trdeča, da je njena telesna poškodba in vsled nje njena stalna in popolna nesposobnost za vsako pridobivanje nastala, ker toženec protipravno ni v svojem mlinu dotičnega navpičnega vretena zavaroval tako, da bi bila nevarnost za zdravje in telo ljudi izključena. Toženec bi že ob previdnosti navadnega človeka, osobito pa, ker je podjetnik mlinarskega obrta, moral sprevideti, da utegne iz opuščene zagrajenja ali opaženja dotičnega vretena nastati nevarnost za zdravje in telo ljudi.

Po izidu cele razprave in dokazovanja pa je ugotovljeno, da tožnica po svojih opravkih ni morala hoditi ravno mimo navpičnega vretena, marveč bi lahko hodila, koder ni bilo nevarno, da bi jo navpično vreteno zagrabilo. Po izpovedbi toženčevega poslovodje C. in toženčevega mlinarja D. je za resnično smatrati, da je bil toženčev poslovodja tožnici prepovedal, po njenih opravkih hoditi mimo navpičnega vretena, ter jo posvaril, če je opazil, da je vendarle hodila. Po sodnem ogledu v zvezi z ob-

risom, po pričevanju C. in po lastnem tožničinem navajanju je ugotovljeno, da tožnici na dan nesreče in o priliki, ko je po kosilu šla v svojo sobo rezance delat in ko se ji je nezgoda pripetila, ni bilo treba hoditi mimo navpičnega vretena — in da je dalo nezgodi povod to, ker je o tej priliki, ko je stopila iz hišterne v mlin in šla po stopnicah, pritekel za njo mlinarski pomočnik E. in udarši z dlanjo po stopnicah, jo na vrhu stopnic dotekel, prestrašeno vlekel za seboj do navpičnega vretena, ker se je potem tožnica pri vretenu upirala in se prijela, da bi je mlinarski pomočnik ne mogel naprej potegniti, za vreteno, tako, da so se jej mokra krila ovila okrog vretena, vsled česar je nastala njena nezgoda. Po izpovedbi toženčevega poslovodje je ugotovljeno, da teče dotično navpično vreteno že od l. 1891 in da ni bilo nikoli zadelano, da se pa ni nikoli kaj žalega zgodilo, čeprav so mlinarji ob mazanju koles in drugače hodili mimo in se vretena tudi dotikali. Po sodnem ogledu je navpično vreteno gladko. Po izreku veščakov je gotovo: da se, kakor skušnje uče, dogajajo tudi pri popolnoma gladkem in suhem vretenu, brez posebnega pritiska na vreteno ali dotika ž njim, nesreče, ko se tudi suha obleka mimogredoče osebe in osobito ženske s frfetajočimi krili navije na vreteno; da so v nekaterih mlinih nezadelana vretena, da se vsled ukaza trgovskega ministrstva z dne 28. novembra 1903 št. 176 morajo navpična vretena obiti 1'8 m visoko od tal in da je obrtno nadzorstvo to zahtevalo tudi pred izdanjem tega ukaza; po izjavi veščaka, obrtnega nadzornika je čisto verjetno, da toženčevega mlina pred opisano nezgodo obrtniško nadzorništvo še ni bilo pregledalo.

Po dejanskem stanu je nadalje ugotovljeno, da je toženec lastnik mlina ter podjetnik mlinarskega obrta. Po §-u 74. zakona z dne 8. marca 1885 št. 22 d. z. je obrtni podjetnik dolžan stroje in obrtne naprave ter njih dele zavarovati tako, da delavci ob previdnem izvrševanju svojih opravkov ne pridejo v nevarnost. Torej po določbah tega zakona ni izrecno zapovedano, da je navpična vretena obiti ali opaziti. Če se potem uvažuje, da je le-to navpično vreteno gladko in da je obstojalo najmanj že od leta 1891. ter da pred to nezgodo toženčev mlin od obrtnega nadzorništva ni bil pregledan, — sodišče ni prišlo do prepričanja, da je toženec mogel sprevideti, da bi zato, ker navpično gladko

vreteno ni bilo obito, utegnila nastati nevarnost za zdravje in telo v mlinu zaposlenim obrtnim delavcem, še manj pa osebam, ki v obrtnem obratu nimajo ničesar opraviti. Šele ukaz voditelja trgovskega ministrstva v sporazumu z ministrom za notranje stvari z dne 23. novembra 1905 št. 76 d. z. določa v točki 57., da je navpična vretena treba obiti do 1'8 m visoko od tal; ta ukaz pa ni uporaben za slučaj te nezgode, ki se je pripetila dne 27. aprila 1904, torej predno je bil izdan cit. ministrski ukaz. Ni moči torej tožencu očitati opustitve kakega dejanja, ki je po zakonu izrecno zapovedano, ter tudi ne s tega pravnega stališča smatrati, da je opuščeno zadelanje tega vretena protipravno. Zgolj objektivna možnost, da je iz opuščene zagraje opisanega navpičnega vretena utegnila nastati nevarnost za ljudi v zmislu §-ov 1295, 1297, 1299 o. d. z., ne zadostuje za utemeljitev toženčeve krivde.

Iz dejanskega položaja izhaja temveč, da je tožnica svoje škode sama kriva, ker je vzlic prepovedi in svarjenju hodila mimo dotičnega navpičnega vretena, dasi njeni opravitki v toženčevem mlinu niso ravno zahtevali hoje mimo njega. Ako je prednica v tožnični službi izpovedala, da se ji ni branilo hoditi mimo navpičnega vretena, to ne izključuje, da se je pač prepovedalo tožnici. Nezgodo je povzročil dogodek med tožnico in mlinarskim pomočnikom na dan nesreče, ker jo je ta skušal spraviti od vretena naprej, ona pa se je z eno roko oklenila vretena. Dasi ni vzroka, tožnici očitati, da je imela navado cukati se z moškimi ali da ni bila sramežljiva, vendar tudi toženec ni odgovoren za počenjanja mlinarskega pomočnika ob tožnični nesreči.

Ker tožnica ni dokazala, da je njeno škodo zakrivil toženec s tem, da protipravno ni opazil dotičnega navpičnega vretena, temveč je dokazano, da je tožnica svoje škode sama kriva, bilo je tožbeni zahtevek zavrniti tudi, kolikor se opira na to okolnost.

Tožnica je podala priziv, v katerem je navajala prizivne razloge in sicer: 1.) pomotno ocenitev in presojo dejanskega in pravnega položaja, 2.) nedostatnost postopanja v zmislu §-a 496 odst. 2 civ. pr. r. in 3.) pravnopomotno presojo stvari, da tožnica ni bila zavezana zavarovanju zoper nezgode.

C. kr. višje dež. sodišče v Gradcu je z rzsodbo 12. okt. 1906 Bc II 30/6 ugodilo prizivu in tožbenemu zahtevku.

Razlogi.

Šele na tretjem mestu, seveda le previdoma uveljavljani prizivni razlog ni utemeljen glede na tozadevno popolnoma pravilno utemeljitev izpodbijane rzsodbe.

Prvosodni izrek o tožnični zavarovalni obveznosti temelji namreč na mnenju zvedencev, oddanem na podlagi merodajnih dejstev, ustanovljenih pri sprejemu dokazov na mestu samem. To mnenje mora tudi prizivno sodišče smatrati za prikladno tem dejstvom in zakonu o zavarovanju delavcev zoper nezgode, torej za popolnoma pravilno; tudi nasprotno, po delavski zavarovalnici v Trstu kranjskemu deželnemu odboru izrečeno mnenje ne more izpodbiti njegove pravilnosti, ker po vsebini spisov in glede na izjavo zavarovalnice pravnemu sodišču v pismu z dne 16. marca l. 1906. št. 25. nikakor ni ugotovljeno, da se je temu mnenju vzela za podlago sploh kateri v pravnem sporu ustanovljeni dejanski stan.

Pač pa je na prvem mestu uveljavljanemu prizivnemu razlogu priznati popolno upravičenost.

Po dejanskem stanu v rzsodbi je namreč ugotovljeno: da toženec v svojem umetnem mlinu vretena, navpičnega, gladkega, 65 mm v premeru imajočega ter s hitrostjo od 90—100 obratov na minuto se sukajočega, ni ogradil do tožničine nezgode; da je sukajoče se vreteno, tudi če je popolnoma gladko, v bližino prišedšemu človeku, tudi če se ga ni dotaknil, lahko nevarno, ker se vreteno oprime obleke ter tako zavrti tudi človeka, in da je tožnico dne 27. aprila 1904, ko je prišla blizu, vreteno prijelo ter jo zavrtilo tako, da je bila telesno težko poškodovana in je radi tega postala za vedno nesposobna si kaj pridobivati.

Iz tega dejanskega stanu je sklepati, da se nezgoda ne bi pripetila, če bi bilo vreteno ograjeno ali zavarovano, da je torej nezgoda v vzročni zvezi s to toženčevo opustitvijo.

To opustitev je pa tudi tožencu prištevati v krivdo.

Četudi ne govorimo o tem, mora li vsakdo že po svojem naravnem razumu sprevideti, da utegne tako hitro se sukajoča naprava pripraviti v nevarnost za življenje ali telesno varnost v bližino prišedšega človeka na označeni način, je pa vsekakor gotovo, da je bila dolžnost toženca, ki je s tako napravo izvrševal

obrat, temu obratu in njega napravi obračati svojo posebno pazljivost ter ukreniti vse, da se izključi možnost vsake nevarnosti za ljudi.

Ta dolžnost mu je bila naložena tudi po določbi §-a 74. obrtnega reda seveda v skrbi za svoje v obratu uslužbene pomožne delavce; vendar pa ne more biti dvoma, da je imel to dolžnost tudi z ozirom na osebe, ki v tem obratu samem niso bile uslužbene, ki pa so vendar radi drugega službenega razmerja do njega, lastnika obrata, imele pristop v delavnico in so mogle priti tja bodisi vsled tega službenega razmerja, bodisi iz drugega vzroka, kakor se je to zgodilo ravno pri tožnici.

Toženec je tedaj z zgoraj omenjeno opustitvijo zanemaril bodisi že po naravnem razumu mu pristoječo, bodisi vendar po zakonu mu naloženo dolžnost, torej je nekaj zakrivil, kar ga napravlja za škodo odgovornega.

Šele po nezgodi v izvršitev §-a 74. obrtnega reda izdani ministrski ukaz z dne 23. novembra 1905 d. z. št. 176, ki v §-u 57 ukazuje višino ograje pri vseh navpičnih vretenih, ne more spričo določila cit. §-a 74., ki v splošnem nalaga lastniku obrta naprave proti nevarnostim za ljudi, toženca razbremeniti in se ne da morda tako razlagati, da so do tedaj imela taka vretena biti neograjena in nezavarovana, posebno ker izjavljata zvedenca, da je obrtno nadzorništvo tudi poprej pri revizijah obrtnih obratov vedno zahtevalo zavarovanje takih vreten. Razbremeniti ne more toženca tudi dejstvo, da sporno vreteno najmanj od l. 1891. ni bilo zavarovano, ne da bi vsled tega nastala kaka nezgoda, niti okolnost, da pred nezgodo toženčev umetni mlin še nikdar ni bil pregledan po obrtnem nadzorništvu.

Za docela neupravičeno pa je smatrati trditev, da je tožnica svojo nezgodo zakrivila sama, in tudi, da jo je sozakrivila. Kajti ona ni iz lastne volje stopila v ozki prostor med zidom delavnice in vretenom, marveč mlinarski pomočnik, in to ugotavlja tudi prvo sodišče, potegnil jo je proti njeni volji, sicer ne v namenu, da bi se ji pripetila nezgoda, marveč v drugem namenu, za roko tja in do vretena, katero jo je, ko se je sramežljivo branila in prijela zanje, zagrabilo za obleko in spravilo v vrtinec. Zategadelj je sklicevanje na pričo poslovodjo, da ji je prepovedal hoditi po onem prostoru v mlinu poleg vretena, in sklicevanje na to, da

njena opravila v mlinu niso nujno zahtevala hoje v onem prostoru, docela brez pomena za vprašanje njene krivde ali sokrivde; tudi kaka krivda pomočnika glede na določilo §-a 1302. o. d. z. na nikak način ne more motiti vprašanja o krivdi toženca na nezgodi in o njegovi odgovornosti za nastalo nezgodo.

Prav tako je brez pomena za vprašanje tožničine krivde njena po nezgodi pred pričami izrečena izjava, da si je nezgode sama kriva, ker vsebuje ta izjava samo kavzalitetno priznanje, ki se, ne glede na tačasno veliko duševno depresijo, v kateri se je izrekla, ne more uporabiti v dokaz, da je tožnica nezgodo sama zakrivila ali sozakrivila in da toženec na tem nima nobene krivde.

Po navedenem je brez dvoma ugotovljeno, da je toženec kriv, ker ni primerno zavaroval vretena, in je to v vzročni zvezi z nezgodo, da pa tožnica ni zakrivila ničesar. Vsled tega je smatrati, da je alternativno v drugi vrsti uveljavljani, na določbe 30. poglavja o. d. z. o pravici do oškodovanja in zadoščenja oprti pravni naslov odškodninskega zahtevka pravno utemeljen, tem bolj, ker zahtevka po kakovosti in količini ni nihče oporekal, ter se sploh zahteva najmanj znesek, ki je umesten vsled take nezgode.

Bilo je torej izpodbijano rzsodbo prvega sodišča spremeniti ter rzsoditi po tožbenem zahtevku.

Toženec je v reviziji ugotavljal vse revizijske razloge §-a 503 c. pr. r., a c. kr. vrhovno sodišče jih je zavrnilo z rzsodbo dne 13. januarja 1907 št. 20.431 de 1906 iz razlogov:

Revizija uveljavlja vse v §-u 503 c. pr. r. navedene izpodbojne razloge, toda vsi so ali nezakonito izvedeni ali pa niso utemeljeni.

Na § 503 št. 1. c. pr. r. opirajočo se ničnost zaradi nedopustnosti pravnega pota bi bilo vpoštovati po §-u 42. jur. n. in §-u 240. c. pr. r. pač v tekočem sporu vselej, toda ni je bilo ob prvotnem tožbenem naslovu, da toženec tožnice ni zavaroval, oziroma da ni naznanil nezgode, kakor je izvedeno že v sklepih okrožnega sodišča od 20. marca 1906, na katere utemeljitev se poziva. Ta ničnost pa je tem manj podana pri drugem, tudi uveljavljanem tožbenem razlogu iz naslova odškodovanja po 30. poglavju 2. dela obč. drž. zak.

Na revizijski razlog pomanjkljivega postopanja po § 503. št. 2. c. pr. r. se ni ozirati, ker se ni stavl predlog, naj se raz-

sodba razveljavi in spisi vrnejo v novo razpravljanje. Sicer se pa v izvajanju tega revizijskega razloga ne trdi nedostatek postopanja, temveč se samo kara, da so se nekatera dejstva, ki jih je bila ugotovila prva sodna stopinja, izrekla za brezpomembna.

Istotako revizija pod revizijskim razlogom št. 3. § 503 c. p. r. ne navaja dejstvenih pogojev razsodbe, ki bi bili v nasprotju s spisi, temveč le trdi, da se niso vpoštevali domnevki prve stopinje, ki pa niso dejstvene ugotovitve, temuč le sklepi, ki za prizivno stopinjo nikakor niso obvezni.

Oba navedena revizijska razloga je bilo po svojem bistvu izvesti le kakor revizijski razlog napačne pravne presoje, in resnično jih je premotriti s te strani. Toda trditi se po pravici ne more niti napačna pravna presoja stvari.

Tožnici bi se nesreča ne mogla dogoditi, ako bi bil dal opažiti vreteno toženec, ki je imel po §-u 74 obrtnega reda skrbeti za varnostne naprave, da se ž njimi delavcem ob pazljivi vršitvi njih dela preprečuje preteča škoda. Pač govori pozvani § 74 le o pomožnih obratnih delavcih, toda nevarnost hitro vrtečega se vretena je bila manjša za delavce, kakor za druge osebe, ki so imele dostop na obratni prostor in so torej mogle priti do vretena. Iz prvosodnih ugotovitev pa izhaja, da je to bilo pri tožnici, ki je v mlinu služila za deklo in je morala ali vsaj smela vsled svojega opravila hoditi v mlinske prostore, če tudi ne v bližino vretena ter da je prepoved mlinskega poslovodje veljala le za hojo poleg vretena. Sicer pa § 74 obrt. reda le primeroma navaja naprave, ki se morajo opažati ter naštevajoč strojne dele sklepa z besedami: »in enako«, vsled česar ne more trdno držati zagovor, da je opaženje navpičnih vreten izrecno zahteval šele min. ukaz od 23. novembra 1905, št. 176 drž. zak. Ni moči odobravati revizijskega mnenja, da opustitev varnostnih odredb proti oškodbi oseb, ki ne spadajo k obrtnim pomožnim delavcem, ne daje odgovornosti zato, ker so določbe obrtnega reda izdane le v zaščito delavcev.

Druga sodna stopinja je po pravici izrekla, da tožnica po ugotovljenem dejanskem stanju na nezgodi nima nobene krivde, kajti tožnica ni prostovoljno stopila na prostor poleg vretena, in zato je tudi prepoved poslovodje brez pomena. Ne more se

ji pa šteti v krivdo, ako je za vreteno prišla v zadregi, nevedoč za nevarnost, ki jo ima neopaženo vreteno.

Vzročna zveza med toženčevo opustitvijo in nezgodo je prav v tem, da bi brez opustitve nezgoda ne bila možna. Pa tudi, če bi se vzelo, da je mlinarski pomočnik E. sokriv, izreči je solidarno odgovornost toženca po §-u 1302 o. d. z., ker ni moči določiti, koliko je vsak kriv poškodbe. Za krivdo, opirajočo se na določila 30. poglavja o. d. z., pa je brez pomena vprašanje, je li tožnica spadala med delavce, ki jih je zavarovati ali ne.

Revizija torej z nobene strani ni upravičena in bilo jo je zavriniti.

Dr. V.

b) Pogodbe, ki se med nezakonskim, po varuštvu zastopanim otrokom in med njegovim nezakonskim očetom sklene ter varstveno-oblastno odobri glede visokosti stroškov za otrokovo oskrbo in vzgojo, ni moči tožbenim potom razveljaviti, če poleg ugodnejših imovinskih razmer očetovih niso dokazane naprej ne vidne večje potrebe za otrokovo oskrbo, nego so bile one, na katerih temelji sklenjena poravnava (§§ 166, 167, 1380 o. d. z.).

V varstveno-oblastno odobreni poravnavi z dne 16. junija 1905 se je zavezal oče dne 15. februarja 1894 izven zakona rojene A. T., da bo zanjo plačeval preživnino po 10 K na mesec, počenši s 1. junijem 1905, dokler se otrok sam vzdrževati ne bo mogel. Slabotno, za težja dela nesposobno deklico je varuh pošiljal v samostansko (meščansko) šolo, kjer naj bi se pripravljala za lažji, n. pr. učiteljski poklic. Ker mesečni prispevki po 10 K za preskrbo in vzgojo v samostanskem internatu niso več zadostovali, je tožil varuh nezakonskega očeta na povišanje preživninskih obrokov od 10 na 50 K, za svojo osebo pa na plačilo oziroma povrnitev razlike med alimenti, ki jih je toženec plačal in alimenti, od varuha v istini izdanimi.

C. kr. okrajno sodišče v Trstu je z razsodbo 18. novembra 1908 opr. št. VI 1075/8/5 tožbi toliko ugodilo, da je obsodilo toženca v plačilo mesečnih 20 K; varuhov osebni zahtevek pa je zavrnilo ter mu naložilo $\frac{1}{5}$ stroškov; glede ostalih stroškov je izreklo, da so med tožnico in tožencem pobotani.

C. kr. dež. prizivno sodišče v Trstu je rzsodbo prve stopinje potrdilo z rzsodbo 6. marca 1909 opr. št. Bc II 18/9.

C. kr. najvišje sodišče pa je z rzsodbo 26. maja 1909 Rv. VIII 150/9 tožbeni zahtevek povsem zavrnilo ter naložilo tožnici polovico stroškov prve in vse stroške druge in tretje stopinje iz razlogov:

Revizijski razlog §-a 504 št. 4 c. pr. r. je utemeljen.

Glasom pravnih spisov c. kr. okr. sodišča v Trstu C VI 581/5 sta stranki na tožbo nedoletne F. T., zastopane po varuhu, proti tožencu zaradi priznanja očetovstva (izven zakona) in plačila preživnine na razpravi 16. junija 1905 sklenila varstveno-oblastno odobreno poravnavo. Toženec je tedaj priznal očetstvo in se zavezal plačevati, dokler bi se otrok sam vzdrževati ne mogel, preživnino mesečnih 10 K.

Ta poravnava je bila torej sklenjena med zakonito zastopanim otrokom in njegovim očetom glede njegovih dolžnostij po §-ih 166 in 167 o. d. z., ne pa, kakor meni prizivno sodišče, med starši v zmislu §-a 170 o. d. z.

Za pravice in dolžnosti med tožencem je torej merodavna imenovana poravnava, ki velja izrecno dotlej, dokler se otrok sam vzdrževati ne bo mogel, — kajti temeljna določila o pravni naravi in vplivu poravnav sploh (§ 1380 o. d. z.) morajo veljati tudi za poravnavo z dne 16. junija 1905, ki določuje natančno pravice tožnice proti tožencu. Ta poravnava se je sklenila pod pogoji, ozirajočimi se z ene strani na očetove imovinske razmere, z druge strani pa na otrokove potrebščine, in brezdvomno so nadaljnji učinki poravnave zavisni od dejstva, da se pogoji, ob sklenjeni pogodbi merodavni, niso bistveno premenili, torej v tem slučaju, ko bi se očetovske imovinske razmere izdatno zboljšale ali pa ko bi naprej ne vidne potrebe zahtevale za tožnico izvanredno preživnino. Dokler pa take premembe niso dokazane, mora veljati poravnava za merodavno merilo toženčevih dolžnosti.

Tožba in tožbeni zahtevek skušata doseči povišanje preživninskih dajatev z ozirom na večje izdatke za tožnico, ki naj se radi nezmožnosti za trdo delo vzgoji za učiteljico.

Prvo sodišče tega tožbenega naslova ni priznalo, odrekajoč tožnici pravico, da se vzgoji za učiteljico, in je smatralo, da v tem pogledu ni povoda za zvišanje preživnine. Pač pa je zvišalo

preživninski obrok na 20 K za to, ker dosedanja vzgoja otrokova ni bila taka, da bi se sam vzdrževati mogel in ker je toženec ta položaj nekako zakrivil, ko se ni menil za to, kar je varuh glede vzgoje ukrenil.

Prizivno sodišče, ki mu je bilo pretehtati le toženčev priziv, se sploh ni spuščalo v pretres tožbenega naslova in se je pečalo v bistvu zgolj z vprašanjem, je li povišek preživninskega obroka primeren.

Iz navedenega izhaja: Razsodba prvega sodišča odreka tožnici pravico do vzgoje za učiteljski stan, odnosno pravico, da bi smela toženca obremeniti s stroški, za tako vzgojo potrebnimi, češ ker ne gre, da bi si prosto volila stan. Tožnica se ni prizvala proti razsodbi, ki na tem naziranju temelji, ki je torej v tem oziru pravomočna.

Povišek preživnin, ki sta ga priznali prvo in prizivno sodišče, ne temelji na dejstvu, da so izdatki za vzgojevalni način za tožnico večji, pač se pa opira na to, da so obroki 10 K, ker si tožnica še ničesar sama zaslužiti ne more, premajhni.

Ker je torej tožbeni naslov glede zvišanja stroškov za tožničin preživitek in njeno vzgojo, ki je potrebna zaradi njenega slabega zdravja, — neupravičen, računati je s položajem, ki se v primeri s pogoji ob času sklenjene poravnave (16/6 1905) prav nič premenil ni, kajti dejstvo, da se tožnica ni mogla sama vzdrževati in pa vprašanje o visokosti preživnin so bile sporne točke, ki so se tedaj poravnale.

Revizija se torej upravičeno opira na poravnavo z dne 16. junija 1885, ker ni, kakor dokazano, pogojev, ki bi opravičili razveljavljenje poravnave. Ker more torej tožnica svoje pravice protitožencu uveljavljati le na podlagi poravnave, ni zakonitega temelja za povišek preživnin in tožbeni zahtevek je bilo zavrniti.

Izrek o stroških temelji na določenih §-ov 41 in 50 c. pr. r. Z ozirom na to, da je toženec zabeležil stroške (kumulativno) proti obema nasprotnikom, smatralo se je, da odpade polovica stroškov prve stopinje na tožnico, druga polovica pa na tožnika. Nič ne de, da je prvo sodišče obsodilo tožnika le na $\frac{1}{5}$ stroškov, ker bi se moral toženec pritožiti, če je menil, da taka delitev ni primerna.

B. B.

c) K pojmovanju določnosti predmeta kupne pogodbe. Sodnik ne sme ugotavljati neveljavnosti kupne pogodbe glede nepremičnine, češ da ni bilo o prevzetju hipotekarnih bremen i. t. d. nobenega dogovora, ako se nedostatek ni izrecno ugovarjal (§§ 869, 904, 1056 o. d. z.).

Tožnik S. in toženec J. sta sklenila dne 5. julija 1908 kupno pogodbo z vsebino: J. proda S.-u vsa svoja zemljišča z vsemi pritklinami, osobito 9 glav goveje živine, 2 konja in 11 prašičev za 40.000 K, v njegovo last, vendar si sme prodajalec pridržati 2 konja, 6 voz, od premičnin pa, kar more na 6 voz naložiti in speljati od kašče do jarka, ako vpreže po enega konja v tri zapored stoječe vozove.

Deželno sodišče v L. je tožbenemu zahtevku, merečemu na ugotovitev veljavnosti gori navedene pogodbe, ugodilo. Glede ugovora, da kupni predmet ni zadosti jasno določen (zemljišča so bila v tožbenem zahtevku vseskozi po vložnih številkah označena), je ugotovilo, oziroma izvajalo v razlogih:

Pogodba se je sklenila ustno, in kupilo se je vse toženčevo premoženje za natančno določeno kupnino (§ 1056 o. d. z.). Med premičninami so se osobito navedli po številu vsi oni predmeti (živali), ki so v kupu obseženi. Kar pa toženec sme od premičnin pridržati si, se je pa tudi določilo, namreč 2 konja, 6 voz in kar more toženec enkrat na teh 6 voz naložiti in peljati od kašče do jarka, ako po enega konja vpreže v tri vozove. Notorno pa je, da je posestvo v taki bližini, kakor stanujeta stranki, eni kakor drugi dobro znano; ni torej treba imenovati parcel, vložnih številk itd. To vse je prepuščeno pismu. Sicer si je pa tožnik bil posestvo itak ogledal in nadrobnega razkazovanja ni zahteval, ker je posestvo itak poznal. Vsaka stranka je vedela, kaj proda in kaj kupi. Glavna vrednost tiči itak v nepremičninah in živini, in to je bil predmet kupa. Če je bil tožnik pri drugih premičninah toliko radodaren, da je tožencu privolil izbirati, radi tega pogodba še ni neveljavna, ker je množina omejena.

Pogodba ustreza tudi predpogojem §-a 869 o. d. z. Kolikor bi utegnili v tem oziru nastati kaki dvomi, ker se je pogodba dne 5. julija 1908 sklepala v gostilni pri pijači, jih pobije dogodek

od 10. julija 1908, ko je tožnik o priliki ogleda potrdil pogodbo. Toženec je to na znanje vzel in nikjer ne trdi, da bi takrat ne bil vedel, kaj in kako se je pogodil.

Nesporazum, kdaj da je delati pismo, nima vpliva na veljavnost, ker se sme izpolnitev brez nepotrebne odloga takoj zahtevati (§ 904 o. d. z.). —

Prizivno sodišče, višje sodišče v G. je prizivu toženca J. ugodilo in tožbeni zahtevek zavrnilo. Glede določnosti pogodbenega predmeta je izreklo v razlogih:

Napačna je pravna presoja toliko, kolikor izpodbijana rabsodba smatra, da so v dogovorih, ki so v njenem izreku obrazloženi, dani vsi rekviziti perfektne pogodbe.

Brez dvoma se smejo tudi v prometu z nepremičninami kupne pogodbe ustno sklepsti. Da pa je moči v ustnem dogovoru spoznati perfektno opravilo, urejene morajo biti jasno in brezdvomno vse okolščine, ki so za promet z nepremičninami bistvene. Tej zahtevi pa predmetni dogovor nikakor ne ustreza, ker nima nikake dispozicije glede hipotekarnih dolgov, glede časa, kdaj se naj preprodaja izvrši, kdaj preide vžitek na kupca, od kedaj naprej ga zadenejo bremena. Vse te esencijalne točke so popolnoma v nemar puščene.

Pa tudi dogovor glede premičnin, ki naj ostanejo tožencu, je negotov, nejasen in nedoločen. Nedostatek sicer ni to, da se ne dela razlike med pritklinami in premičninami, ker je po pravnih podatkih utešljena izbira premičnin, ki ostanejo prodajalcu, le toliko, kolikor se je izgovorila preprodaja določenih predmetov tožniku. Pač pa se kaže pomanjkljivost v tem, da je množina predmetov, ki naj ostanejo tožencu, zavisna prav zelo od čisto negotovih činiteljev, namreč od dobre ali slabe ceste, od načina, kako so vozovi obloženi in naposled od tega, ali naj se moči konja do skrajne možnosti izrabi.

Ker pa tak dogovor zahtevam §-a 869, odn. 1053 in nasl. o. d. z. ne ustreza, mora se mu odreči pravna veljavnost. —

Vrhovno sodišče je tožnikovi reviziji ugodilo z rabsodbo od 16. junija 1909 Rv VI 225/9, to pa le radi napačne pravne presoje, koju je revizija prizivni rabsodbi med drugim očitata. V tem oziru izvajajo razlogi:

Prizivno sodišče je ugotovilo, da ni dvoma glede kupnega predmeta, kolikor je označen z navedbo vseh toženčevih zemljišč s pritiklinami vred, izvzemši 2 konja, 6 voz in premičnin, katere more toženec z 2 konjema na 6 vozovih odpeljati, — da se torej iz opustitve imenske navedbe zemljišč kaka nedoločnost ali nejasnost ne da izvajati; naposled da je bila tudi kupna cena s 40.000 K določena.

Nedostatno določnost in jasnost pa vidi prizivno sodišče v tem, da se ni ničesar razpolagalo glede hipotekarnih dolgov in glede časa prevzetja, potem glede prehoda vžitka in bremen.

Po ugotovitvi prvega sodišča se je v tem oziru sklenil dogovor, da je kupno ceno plačati ob napravi pismene pogodbe. Pripomniti je, da je toženec v odgovoru na tožbo tudi ugovarjal, da se o tem ni sklenil nikak dogovor, kdaj naj se pismena pogodba napravi, in da se tudi o drugih bistvenih točkah take pogodbe ni govorilo. Kake so te točke, o tem se natančneje ni izjavil niti odgovor na tožbo, niti toženčev zastopnik, nego se je izvajala nedoločnost iz tega, ker kupec ni ogledal zemljišč.

Kar zadeva ugovor, da se ni določil čas za preprodajo in spremenitev pogodbe, odklonilo ga je prvo sodišče s tem, da se sme po §-u 904 o. d. z. izpolnitev takoj zahtevati. V tem oziru priziv ni uveljavljal napačne pravne presoje; iz tega razloga torej prizivno sodišče ni moglo izvajati, da manjka esencialne pogodbene točke. Sicer pa je pritrđiti prvemu sodišču, da nastopijo, ako se ni v tem oziru ničesar pogodilo, zakoniti predpisi, in tako ni torej nikakega pogodbenega nedostatka.

Tega, ali se ni ničesar dogovorilo glede hipotekarnih bremen in dolgov, pa toženec sploh ni ugovarjal, niti ni uveljavljal, da so sploh dolгови. V prizivnem postopanju se torej na to ni moglo ozirati.

Prav tako toženec tudi ni ugovarjal, da bi bile premičnine, ki se smejo obdržati, nedoločene. To zares tudi niso, ker se morajo pač določene stvari tožniku izročiti in je v ostalem toženčeva izbira le toliko utešnjena, kolikor premičnin ne more na šest voz naložiti.

Revizija torej opravičeno kara, da prizivna razsodba vpošteva nedostatke pogodbe, kojih toženec na prvem sodišču niti ni uveljavljal, marveč je le izvajal, da kupec zemljišča niti ogledal ni.

Reviziji radi napačne pravne presoje stvari je bilo torej ugoditi, razsodbo prizivnega sodišča predružačiti in razsodbo prve stopnje obnoviti. Dr. M. D.

d) Ali postane posesorna tožba „res iudicata“, ker toženec pozneje vloži petitorno tožbo in ž njo pravomočno zmaga pred končanim postopanjem radi motene posesti? Če je radi tega zavrnena posesorna tožba, kako je s pravnimi stroški?

Tožnik je trdil, da je v dejanski posesti pravice obračati na spodnjem koncu parcele št. 1571 vozove, kadar pripelje kaj v svoj vinograd parc. št. 1579 oziroma odpelje kaj iz tega vinograda, in da ga je toženec v tej dejanski posesti motil, ker je dne 19. aprila 1909, ko je on hotel na spornem mestu obrniti voz, nametal na ta prostor kolja in mu pretil z motiko.

V tožbi, vloženi dne 1. majnika 1909, je predlagal, naj se razsodi, da je on v dejanski posesti pravice obračanja na spornem prostoru, in da ga je toženec v tej posesti z opisanim ravnanjem motil, da je torej dolžan se v bodoče vzdržati vsakega takega motenja ter povrniti pravdne stroške.

O tej tožbi se je določil narok za sporno razpravo na licu mesta na 10. maja 1909. Dne 6. maja 1909 pa je prišel toženec k sodišču in podal na zapisnik izjavo, da se tožbenemu zahtevku podvrže in zaveže plačati tožnikove stroške, o tem da naj se tožnikov zastopnik obvesti in narok za sporno razpravo prekliče.

Obenem pa je toženec dne 6. maja 1909 vložil zoper tožnika v isti stvari petitorno tožbo C 70/9, o kateri se je določil narok na 12. maja 1909 na licu mesta.

Obvestilo o toženčevi izjavi in preklicu naroka za razpravo o posesorni tožbi se je dostavilo tožnikovemu zastopniku šele 10. maja 1909 ob 9 uri dopoldne, dočim se je bil tožnikov zastopnik odpeljal k razpravi že ob $\frac{1}{2}$ 7. uri zjutraj istega dne.

Tožnikov zastopnik je dne 10. maja 1909 naznanil tožencu stroške v znesku K 79.18 s pozivom, naj jih plača v petih dneh, ker se bode sicer posesorna tožba samo zaradi stroškov nadaljevala.

Dne 22. maja 1909 se je razglasila v petitorni pravdi sodba C 76/9,6, s katero se je tožbenemu zahtevku ugodilo in razsodilo, da služnost obračanja vozov na parceli št. 1571 d. o. l. ne obstoja.

Ta rzsodba se je tožnikovemu, odnosno toženčevemu zastopniku dostavila dne 26. maja 1909 h kratu s pozivom, naj v posesorni pravdi stavi nadaljnje predloge tekom 8 dni, ker bi se sicer smatralo, da tožbo umakne.

Dne 29. maja je tožnikov zastopnik predlagal, naj se razpiše razprava in spozna po tožbenem zahtevku, ker toženec naznanjenih mu stroškov noče plačati.

Dne 9. junija 1909 je postala petitorna rzsodba pravomočna.

Dne 12. junija 1909 se je vršila ustna sporna razprava o posesorni tožbi, pri kateri je tožnik stavil eventuelni zahtevek na plačilo stroškov. Toženec je priznal, da je tožnikov zastopnik dne 10. maja 1909 bil na licu mesta, da pa mu naznanjenih stroškov K 79:18 ni plačal, ker so se mu zdeli previsoki in ker on ni bil odgovoren za prihod tožnikovega zastopnika na lice mesta.

C. kr. okrajno sodišče v Mokronogu je posesorni tožbeni zahtevek s sklepom zavrnilo in obsodilo tožnika v povračilo stroškov, češ da je ta pravna stvar že pravomočno razsojena.

Razlogi.

Z ozirom na pravomočno rzsodbo z dne 22. maja 1909 C 70/9/6 bilo je tožbeni zahtevek v zmyslu §-ov 239, 240, 457 in 459 c. pr. r. s sklepom zavriniti.

Iz imenovane rzsodbe sicer izhaja, da je tožnik res bil v zadnji posesti pravice obračanja na parceli št. 1571 in da ga je toženec, kakor v zapisniku z dne 6. maja 1909 C 68/9/2 sam prizna, motil v tej posesti. Tožnik je bil torej formalno pač upravičen vložiti tožbo zaradi motenja posesti in bi bil s to tožbo tudi prodrl, če bi se toženec ne bil z nasprotno tožbo ubranil.

Drugo vprašanje pa je, je li bila posestna tožba potrebna in umestna. Postopanje po §-ih 454—460 c. pr. r. določeno je, če se uvažuje »ratio legis«, pač samo za nujne stvari, ker bi tožnik sicer trpel nepovratno škodo.

V le-tem slučaju pa, kjer gre za vožnje, ki se spravljajo na leto samo enkrat dvakrat, je bila pač na mestu samo petitorna, ne pa posesorna tožba. Toženec se je torej proti posestni tožbi branil na ta način, da je vložil proti tožniku negatorno

tožbo, in dosegel je, da se je o pravici do posesti še pred rešitvijo posestne tožbe pravomočno razsodilo z razsodbo z dne 22. maja 1909. S to razsodbo je postal tožbeni zahtevak posestne tožbe »res iudicata«. Kajti četudi pravna naslova obeh tožb nista identična, vendar se tiče petitorna razsodba iste sporne stvari (§ 240 c. pr. r.) in se je ž njo že končno razsodilo o pravici do posesti, glede katere naj bi se s posestnim končnim sklepom ustanovilo samo začasno pravilo dotlej, dokler ne izide razsodba o pravici do posesti. S to razsodbo pa je spor končan: »petitorium absorpsit negatorium«. (Glej Neumann koment. 2. izd. str. 1203 in Krainz - Pfaff - Ehrenzweig 4. izd. str. 527).

Če bi se drugače sodilo, prišlo bi se do zaključka, da bi posestni končni sklep razveljavil petitorno razsodbo, kajti tožnik bi lahko predlagal izvršbo na podlagi končnega sklepa in bi izvršbe v zmislu §-a 35 izvrš. r. končnemu sklepu, ki je s poznejšnjega dne, ne bilo moči odreči.

Ker je tožnik v posestnem pravnem sporu propal, mora v zmislu §-a 41 c. pr. r. povrniti tožencu pravnne stroške — to pa, akoravno je toženec v izjavi z dne 6. maja 1909 se celo zavezal, da bo plačal tožniku njegove stroške. Ta izjava, podana izven sporne razprave ima namreč za sodišče samo pomen, kolikor vsebuje predlog za preložitev naroka v zmislu §-a 136 c. pr. r., a za toženca vsebuje ta izjava ponudbo poravnave v tem zmislu, da naj bi tožnik tožbo umaknil, a toženec mu plača vse stroške. Te ponudbe pa tožnik ni sprejel, dasi mu je bila obenem z njo dostavljena petitorna tožba in je moral njegov zastopnik vsaj po razpravi z dne 12. maja vedeti, da te tožbe ne bo dobil. Tožnik bi bil, ker je toženec ugovarjal zgolj proti visokosti naznanjenih stroškov, lahko predlagal obenem z umaknitvijo tožbe odmero stroškov po §-u 37 št. 6 zakona o organizaciji sodišč, oziroma ker gre samo za zastopniške stroške, po čl. V uvod. zak. k. c. pr. reda in dvor. dekretu z dne 4. oktobra 1833. Odmerjene stroške bi potem posebej izterjal oziroma kompenziral s stroški iz pravde C 70/9. Ker pa tožnik te ponujene poravnave ni sprejel in tožbe ni umaknil, ampak je predlagal razpis razprave in sodbo po tožbenem zahtevku, tudi toženec ni več vezan na svojo ponudbo.

Tožnik je torej izgubo svojih stroškov sam zakrivil in se ne more sklicevati niti na določbo §-a 48 c. pr. r., na katero bi se bilo moči ozirati, če bi bil tožnik to predlagal ob enem z umaknitvijo tožbe.

Proti temu sklepu je vložil tožnik rekurz, v katerem pobija mnenje prvega sodnika in sicer takole:

Že zakon veleva v določbah §-a 454 in nasl., da je posesorno tožbo ločiti od vseh drugih celo na zunanje, in § 459 c. pr. r. imenuje konečni sklep le provizorno določilo, s katerim se nikakor ne ovira poznejšnjega sodnega poganjanja za pravico posesti ali zahteve, ki so od te zavisne, in tudi Neumann (komentar k procesu) pravi pri § 459 c. pr. r., da ostane konečni sklep v moči tako dolgo, da se stvar z meritorno tožbo reši; nikjer pa ni brati, da bi bila stvar, ki je s konečnim sklepom pravokrepno razsojena, »res iudicata« napram redni tožbi v isti stvari. In to more veljati tudi »vice versa«, ker sta v teh tožbah vendar čisto druga naslova. Res je, da »petitorium absorpsit negatorium«, to se pa pravi: če sem jaz tožil koga na priznanje kake pravice in sem tam s tožbo zmagal, ne sme nasprotnik mene tožiti na priznanje neobstoja te pravice, nasprotno pa sme tist, ki je bil tožen na priznanje neobstoja kake pravice in je bil tožbeni zahtevek pravokrepno zavrnen, naperiti novo tožbo na priznanje te pravice.

Pravni pomen »rei iudicatae« je ta, da se v interesu pravne varnosti zabrani, da bi se v pravni stvari, ki je stvarno od sodišča razsojena, vnovič ne sodilo ter vnovič v istem pomenu vprašanja in dejalnosti sodišča ne zahtevalo. Tako Neumannov komentar k §-u 411 c. pr. r. in odločba c. kr. vrhovnega sodišča z dne 24. junija 1908, Geller u. Jolles Praxis v X. zvezku 15.

V le-tem slučaju je tožnik s tožbo zaradi motenja posesti zahteval le, naj se mu varuje dejansko posest.

Če je bil sodnik mnenja, da sta te dve pravdi identični, in le v tem slučaju more biti govor o ugovoru »rei iudicatae«, potem bi bil moral takoj takrat, ko je nasprotnik vložil negatorno tožbo, v zmislu §-a 240 c. pr. r. uradoma tožbo C 70/9 zavrnuti, ker je bila tožba zaradi motenja posesti C 68/9 poprej vložena in je pri sodišču še visela in ker je okolnost, če v isti stvari že pravda teče, uradoma vpoštevati

Ker pa sta predmetni dve tožbi popolnoma različni, ker slonita na popolnoma različnih naslovih, se prvi sodnik upravičeno ni oziral na to, da teče še pravda zaradi motenja posesti; zato pa je napačno sodil, ko je v istih stvareh, v katerih ni smatral litispēndence, našel »rem iudicatum«, kjer je ravno tako ni, kakor ni litispēndence.

Prvi sodnik bi bil moral torej o stvari sami soditi in tožbenemu zahtevku zaradi motenja posesti z ozirom na toženčev priznanje ugoditi. Kaj pa, če bi bil prvi sodnik vsled tožnikovega predloga z dne 26. maja 1909. za nadaljevanje razprave na tako kratek čas razpisal narok, kakor je to storil v tožbi z dne 6. maja 1909 opr. št. C 70/9, ko je razpisal narok že na 12. maja 1909, čeprav je bilo veliko prič vabiti — potem pa bi ne bila »res iudicata«!

Pa denimo, da bi bilo v resnici ugovarjati »rem iudicatum« in tožbeni zahtevek raditega zavrniti, moral bi prvi sodnik obsoditi toženca v plačilo pravnih stroškov: 1.) ker je on vse te stroške zakrivil in je bila tožba upravičena in 2.) ker se je tožbi podvrigel in se zavezal plačati stroške.

Sklep, katerega je prvi sodnik izdal, ne ustreza pravnemu čutu in se ne vjema z zakonom. —

C. kr. okrožno sodišče v Rudolfovem je tožnikov rekurz zavrnilo in potrdilo sklep prvega sodnika iz razlogov:

Po §-u 459 c. pr. r. je odločilo o tožbi zaradi motenja posesti izreči precej po končni razpravi s sklepom ter je omejiti na to, da se postavi medčasno pravilo za dejanski posestni stan, in izreka se dalje, da se s tem ne ovira uveljavljati poznejše pravice do posesti in pa pravice, izvirajoče iz nje. Le-to se je v tem primeru zgodilo še pred končanjem postopanja zaradi motenja v izvrševanju služnosti; s pravokrepno razsodbo se je ugotovilo, da tožnik nima pravice do te služnosti, upravičen je torej toženčev ugovor, da tožnikovo zahtevanje medčasnega pravila za dejanski posestni stan nima mesta, ker se je pač v drugi pravdi ugotovilo, da ravno ta dejanski posestni stan ni zakonit (§ 316 obč. drž. zak.).

Vsled tega je prvi sodnik zahtevek tožnikov zaradi motenja posesti odbil po pravici, moral pa je tožnika, ki je v sporu popolnem propal, po §-u 41 c. pr. r. obsoditi tudi v povračilo toženčevih stroškov.

Konečni sklep na posesorno tožbo bi se glasil pač drugače, ako bi bil tožnik narok obnovil pred pravomočnostjo petitorne tožbe, kar je bilo mogoče. Sedaj tožnik v ti pravdi ne more uveljavljati svoječasnega pripoznanja niti v stvari sami, vsled pozvanega zakonitega določila pa tudi ne glede odločbe o stroških. Tožnik bi bil z ozirom na toženčevo izjavo dne 6. maja 1909. lahko stroške dal odmeriti po sodišču, a ta odmera bi ne dala nikakega izvršilnega naslova. G.

Izpred upravnega sodišča.

Neha li mandat članov okrajnega šolskega sveta brezpogojno po preteku šestletne dobe?¹⁾

Na pritožbo drja. L. G. in dr. proti odredbi c. kr. naučnega ministrstva od 19. okt. 1906 št. 31.731 glede sestave okrajnega šol. sveta v Celju je c. kr. upravno sodišče po ustni razpravi dne 1. februarja 1908 izreklo, da se izpodbija odločba c. kr. ministrstva radi nezakonitosti razveljavi, in sicer iz razlogov:

V svoji vlogi, ki je bila vložena pri c. kr. okrajnem šolskem svetu v Celju dne 12. dec. 1905, so današnji pritožitelji, ki so bili svoječasno od okrajnega zastopa izvoljeni za člane okrajnega šolskega sveta, naglašali, da morajo prejšnji člani tako dolgo ostati v svoji službi, dokler okrajni zastop na zakoniti način ne izvoli novih članov, in so zahtevali, da se jih vabi tudi še naprej k sejam okrajnega šolskega sveta.

Tej zahtevi okrajni šolski svet s svojim odlokom dne 13. febr. 1906 št. 186 ni ustregel, ker po določbi §-a 25 zakona od 8. febr. 1869 št. 12 dež. zak. veljajo vse volitve, torej tudi izvolitev članov okrajnega šolskega sveta od strani okrajnega zastopa samo za 6 let, in ker je torej izločitev onih članov okrajnega šolskega sveta, katerih doba je pretekla, samoobsebi umljiva posledica dotične zakonite omejitve.

¹⁾ Ta slučaj je bil že v let. »Slov. Pravniku« na str. 56 in 57 priobčen, toda pomankljivo. Zato ga sedaj priobčujemo s popolno vsebino.

C. kr. deželni šolski svet v Gradcu s svojo odločbo od 17. maja 1906 št. 2434 ni ugodil vloženi pritožbi, in sicer iz razlogov prve instance. Prav tako je tudi c. kr. naučno ministrstvo s svojo odločbo od 19. okt. 1906 št. 31.731 zavrnilo pritožbo in potrdilo izpodbijano odločbo c. kr. deželnega šolskega sveta iz njenih razlogov.

Pri c. kr. upravnem sodišču vložena pritožba izpodbija to odločbo kakor nezakonito in sicer radi tega, ker morajo ravno tako, kakor ostanejo občinski odborniki do izvolitve novih odbornikov v svoji službi, tudi člani okrajnega šolskega sveta tako dolgo ostati v službi, dokler ne nastopijo novi nasledniki, kakor je to glede Moravske tudi izrecno v zakonu določeno, in ker ne more po preteku mandatne dobe iz zakonitega stanja nastati nezakonito stanje, namreč neobstane zakonitega okrajnega šolskega sveta.

Upravno sodišče je to-le uvaževalo:

Po določbi §-a 25 dež. zak. od 8. febr. 1868 št. 11 dež. zak. je okrajni šolski svet sestavljen iz tam navedenih zastopnikov različnih, pri šolstvu prizadetih udeležencev, med njimi po *lit. e* iz 5 članov, katere voli okrajni zastop izmed tistih, ki imajo pasivno volilno pravico v eni občini dotičnega okraja, ki pa tudi prenehajo biti člani okrajnega šolskega sveta, kakor hitro izgubijo to volilno pravico.

Namen te zakonove določbe je nedvomno ta, da naj vsi, ki morajo trpeti šolska bremena, tudi po članih, katere izvoli njih samoupravno zastopstvo, vplivajo na vso upravo ljudskega šolstva v dotičnem okraju. Navedeni zakon določuje, da veljajo vse volitve, torej tudi volitve onih članov, ki so izvoljeni od okrajnega zastopa, za 6 let. Tam je le rečeno, da se morajo volitve od 6 do 6 let ponoviti, ne oziraje se na mandatno dobo okrajnega zastopa samega, katera traja po §-u 38. zak. o okrajnih zastopih od 14. junija 1866 št. 19 dež. zak. samo za tri leta, eventualno tudi dalje, namreč do nastopa novoizvoljenega zastopa, ki pa more sicer tudi pred potekom volilne dobe biti razpuščen (§ 81). Gotovo je namen zakona od 8. febr. 1869 ta, da bi se volitve vselej tako pravočasno vršile, da nanovo izvoljeni člani namesto izstopivših po preteku njih mandatne dobe lahko v okrajni šolski svet vstopijo.

Kaj se naj zgodi, ako po preteku 6 let okrajni zastop iz kakršnega koli razloga ne izvoli članov za okr. šolski svet, posebno tudi, ako bi bil okrajni zastop razpuščen in ne bi mogel dalje časa poslovati, o tem v dotičnem zakonu ni nobene določbe (§ 23 moravskega zakona od 27. nov. 1905 št. 4 dež. zak. za leto 1906 določuje, da morajo oni člani, ki izstopijo, ostati do nastopa njih naslednikov).

Gotovo ni moči trditi, da bi naj po preteku 6 let mandat izvoljenih članov kratkomalo ugasnil. V zmislu zakona naj okrajni šolski svet vselej v svoji zakoniti obliki posluje; okrajni šolski svet pa ne bi bil zakonito sestavljen, ako bi bila izločena cela skupina, namreč ta, ki je izvoljena od okrajnega zastopa. Manjkal bi v tem slučaju organizatoren bistven del okrajnega šolskega sveta.

Potemtakem ne more biti dvoma o tem, da se v le-tem slučaju ne sme ovirati daljnje poslovanje okrajnega šolskega sveta v svoji zakoniti sestavi, a tudi ne pravica okrajnega zastopa, da sme biti v okrajnem šolskem svetu zastopan po svojih izvoljenih članih, niti pravica teh izvoljenih članov, da bi se še zanaprej, čeprav po preteku 6 let udeleževali sej okrajnega šolskega sveta.

Z ozirom na vse te razloge moralo je upravno sodišče pritožbi ugoditi in izpodbijano odločbo po §-u 7 zak. od 22. oktobra 1875 št. 36 drž. zak. za leto 1876 razveljaviti.

Dr. F. Hrašovec.

Književna poročila.

Dr. Eduard Volčič: Zakoni o javnim knjigama. Naklada društva »Pravnik«. Ljubljana 1909. osmina, ukupno 240 str.; ciena u platno vezana 3 K 60 fil.

U predgovoru V. svezke zbirke *austrijskih zakona* u slovenskom jeziku »Zakoni o javnih knjigah«, izdane g. 1908., obečao je pisac g. dr. Volčič, da će I. dio te zbirke prirediti u hrvatskom jeziku. Pisac izkupio je svoje obećanje uvodno spomenutom knjigom. Sadržaj knjige je sledeći:

I. Obći zakon o zemljištnicima. U tom dielu nalazi se: *a)* zakon od 25. srpnja 1871., kojim se uvodi obći zakon gruntovnički; *b)* obćeniti zakon gruntovnički.

II. Naputak za ovršbu obćega zemljištničkog zakona; i to: naredba ministarstva pravde od 12. siečnja 1872.

III. Dodatak onih zakonskih propisa (pravilnika) sudačke vlasti, ovršnog reda, sudbenog poslovnika, zakona o ustrojstvu sudova.

IV. Propisi o postupku kod odjeljivanja zemljišta i zemljištničke razdiobe, i to: *a)* zakon od 6. veljače 1869. o pravima i postupku kod zemljištničke razdiobe koje nekretnine; *b)* zakon od 11. svibnja 1894. o odjeljivanju zemljišta u zemljištnim knjigama za potrebe javnih cesta ili puteva, zatim za potrebe kakove naprave, koja se preduzme u javnom interesu, da bi se upravlja ili odvratila kakova voda.

V. Zakon od 7. srpnja 1896. o dozvoljavanju priekih puteva. Tu upućuje pisac na hrvatski zakon od 6. travnja 1906. o nuždnim prolazima. Kod tog razdjela valja nam upozoriti da je spomenuto društvo »Pravnik« počelo izdavati sbirku pučkih tumačenja austrijskih zakona. I. svezak te sбирke pod naslovom »Zakon o dozvoljavanju priekih puteva« uredio je g. dr. Volčič. Na to dielo osvrnuti ćemo se posebno.

VI. Zakon od 25. srpnja o postupku 1871., kojega se valja držati, da se u red dotjeraju gruntovnice i knjige rudarske prigodom, kad se osnivaju, dopunjuju, obnavljaju ili promienjuju.

VII. Slovenska sбирka sadrži u tom razdielu propise o sastavljanju novih gruntovnih knjiga za vojvodinu Korušku, poknežene grofovije Goricu i Gradišku, grofoviju Istru, vojvodine Kranjsku i Štajersku.

Nazočna sбирka u VIII. razdielu sadrži samo: *a)* zakon od 10. veljače 1881. o osnivanju zemljištnika i o njihovom unutrašnjem uređivanju za kraljevinu Dalmaciju; *b)* provedbenu naredbu ministarstva pravosudja od 7. srpnja 1881. k zakonu pod *a)* navedenom; *c)* zakon od 1. ožujka 1875 o osnivanju gruntovnica u markgrofiji Istri; *d)* provedbenu naredbu ministarstva pravosudja od 16. ožujka 1875. k zakonu pod *c)* navedenom.

VIII. U tom razdielu uvršten je sastavak »Biljegovina i upisnina zemljištničkih prošnja«. — Ta sastavak nalazi se u XV. razdielu II. diela slovenske sбирke.

Napokon otisnuta je naredba ministra unutarnjih posala za bogostovje i nastavu, pravde, financija, trgovine, za javne radnje i ministra poljedelstva od 26. travnja 1909. o upotrebljavanju jezika kod c. kr. civilnih državnih oblasti i uređa u Dalmaciji.

Kako sam jur spomenuo u ocjeni slovenske sбирke (*»Mjesečnik«* g. 1908. str. 726.), — štampani tu u tekstu knjige izpod pojedinog paragrafa manjim slogom stranom u celosti stranom u iscrpivom izvadku svi propisi, koji se na dotičnu ustanovu odnose, odnosno označena je strana knjige, gdje se nalazi otisnut odnosni popis. Nadalje navedene su važne rještibe vrhovnog suda, uz oznaku sбирke odnosno časopisa, gdje su otisnute. Koliko je tomu pomnju posvetio pisac, dokaz je izobilje i raznolikost vrhovnih rješidaba sabranih iz *Gerichts-Zeitunga*, knjige judikata, českog i slovenskog *Pravnika*, *Richter-Zeitunga*, sбирke *Glaser-Unger*, *Zentralblatta* i *Zeitschrifta für das Notariat*. G. pisac, kojemu su točno poznati propisi, koji vriede za kraljevine Hrvatsku i Slavoniju, upozoruju na iste kod pojedinih zakonskih

ustanova. Na čelu sбирke jest obsežno stvarno alfabetsko kazalo te kronološki popis svih u toj knjizi sadržanih odnosa priobčenih zakona i naredaba.

Iz predočenog sadržaja vidi se, da to djelo sadržaje sve propise o javnim knjigarna, koji vriede za Dalmaciju i Istru, da po tem sačinjava pod-punu cielinu odnosnog zakonodavstva i judikature. Pisac je imao svrhu, da ta knjiga udovolji praktičnoj potrebi i da bude pomagalom kako sudbenim tako i upravnim činovnicima, odvjetnicima i kr. javnim bilježnicima u Dal-maciji i Istri, a bit će priručna knjiga i pravnicima u kraljevinama Hrvatskoj i Slavoniji, jer ovi često dolaze u priliku, da utječe u gruntovno-pravne poslove, koji se sklapaju u Cislitaniji.

G. pisac pridržao je uredovni hrvatski prevod zakona i naredaba, a gdje nije bilo takovih prevoda, preveo je odnosne propise g. pisac sam prema duhu i današnjem razvoju hrvatskog jezika, pri čem mu pomogoše: gg. A. Kajfež u Rudolfovom, T. Matić u Beču i Špiro Peručić u Pulju.

Mora se priznati, da je djelo i u tom pogledu dotjerano. Tisak i oprema knjige, koja je u platno uvezana, jest vrlo ukusna i uspiela.

Za to ga najtoplije preporučamo, te pozivamo kolege pravnike, da isto nabave i da se time donekle oduže piscu, koji je uložio toliki trud za obće koristnu stvar i da ga obodre za dalnji pravniliterarni rad.

Dr. A. Goglia

v »Mjesečniku pravničkoga društva u Zagrebu«, 1909 br. 7.

Dr. Eduard Volčić: Zakon o dozvoljavanju prijekih puteva od 17. srpnja 1896. Naklada društva »Pravnik«, Ljubljana 1909; 21 str.; ciena 40 fil.

Slovensko društvo »Pravnik« počelo je izdavati pučka tumačenja austrijskih zakona u hrvatskom jeziku. Prvi svezak te sбирke, koji sadržaje uvodno spomenuti zakon, uredio e gosp. pisac.

U uvođu tog svezka razlaže se razlog, s kojeg se je društvo »Pravnik« odločilo izdavati ta pučka tumačenja zakona. Držim, da će čitaoce zanimati taj kratki uvod, za to ga u cielosti priobćujem:

»Neznanje zakonitih odredaba jest svakome na osjetljivu štetu te vrijedi u prvome redu ovdje poslovice: Neznanje jest najskuplja riječ na svijetu. Više ljudi stigne u nesretnu zatvornu ili bar novčanu plobu zbog toga, to ili nešto učiniše, što zakoni zabranjuju, ili pak izgubi čovjek pro-bitke, kje bi imao, kad bi poznavao zakonite propise. U naše se je doba takodjer preokrenuo prije miran i tihi život, para i elektrika razširiše i po-puniše cjelokupni svjetski promet, trgovina i obrt niesu više ograničeni na susjedne domaće pokrajine. Baš zbog toga i jest mnoštvo različnih pravnih propisa, uvijek veće te potreba njihovog znanja sve to nužnija. Usled toga odlučismo se, da objavimo po kratkim prestancima nekoje za naš narod važnije zakone u hrvatskom jeziku ter ima dostavimo kratko pučansko tumačenje. Prvi svezak tumači zakon od 7. srpnja 1896. dz. br. 140, koji se tiče dozvoljavanja prijekih puteva, pošto znademo, da se kod nas ovaj zakon — premda vrlo koristan — samo rietko kada primjenjuje.

Bude li ugadjao prvi svezak, stići će za njim drugi s inim sadržajem.«

Iza uvoda dolazi sastavak »Tumačenje zakona«. Tu je g. pisac lahkim stilom a popularnim načinom obrazložio i protumačio pojedini §

zakona. Tumačenju § 10. dodan je obrazac molbe za dozvolu priekog puta. Koliko mogu prosuditi, g. pisac uspio je u jasnom pučkom tumačenju zakona, a u stvarnom pogledu tumač je ispravan.

Nadalje sledi tekst zakona, a izpod redka pojedinog §-a sitnim su pismom štampane načelne riešitbe.

Ja ne samo ovu knjižicu nego i samu knjižnicu tih pučkih izdanja najtoplije preporučam pažnji naših pravnika.

Dr. A. Goglia,

v »Mjesečniku« pravničkoga društva u Zagrebu, 1909 br. 7.

„Pravnikova“ književnost. Društvo „Pravnik“ je izdalo v hrvatskem jeziku, razun knjig, katerih oceno iz „Mjesečnika pravničkoga društva“ ponatiskujemo na drugem mestu današnje številke, tudi poseben ponatis poglavja „o zemljišničkoj biljegovini“. Ta ponatis na močnem papirju ima obliko tabele, pripraven je posebno za urade ter stane 80 h. — Višje deželno sodišče za Dalmacijo je ukrenilo, da ondotna sodišča naročajo naše knjige za svoje uradnike uradoma; — ko bi mogli to reči tudi o drugih sodiščih!

V slovenskem jeziku je društvo izdalo novo odvetniško tarifo in sicer v obliki knjižice z abecednim registrom ter v obliki plakata s pridodano kolkovno lestvico in zaznamkom o vpisnini. Tisek je razločen in ličen; vsako delce velja 80 h, torej toliko kakor enaka nemška dela. Upamo, da si oboje nabavijo vsi naši pravniki pa tudi uradi in zavodi, ker slovenska dela morajo biti v domovini pač na prvem mestu. — Kdor si naroči na novo IV. zvezek Pravnikove zbirke (Civilnopravdni zakoni), dobi knjižico „nova tarifa“ po vrhu. Dopolnilo k istemu IV. zvezku za l. 1906.—1909. pojde v kratkem v tisek.

Od „Poljudne pravne knjižnice“ je pošla knjižica 2. (Železniške in rudniške knjige) in do malega knjižica 3. (Predpisi o konverziji hipot. terjatev), ravno tako je razprodana brošura „Vzorci zemljiško-knjižnih predlogov, sklepov in vpisov“. Ker se vsa ta tvarina nahaja tudi v drugem (B) delu V. zvezka Pravnikove zbirke, sta se ta del in pa prvi (A, občni zemljiškoknjižni zakon) uvezala tudi vsak posebej in se oddajata po K 3:20.

Dr. Met. Dolenc: *Eine „Heilige“*. Leipzig, 1909. F. C. W. Vogel. — 11 strani s sliko.

V tem posebnem ponatisu iz dr. Grossovega Archiva zv. 34. popisuje naš marljivi pisatelj po znanem živahnem načinu „zamaknenje“ Reze J. nekje med Logatcem in Idrijo. Prvikrat se je „zamaknila“, 41 let stara, dne 16. avgusta 1908 in potem večkrat. Ker so začeli ljudje k novi „svetnici“ trumoma romati, je okrajno sodišče odredilo natančno preiskavo, ki je dognala, da gre za bolno, histerično žensko. Razglasilo se je potem tudi s prižnic, da je ‚Reza‘ duševno bolna, in županstvo je nabilo na kočo desko, da je obisk Reze prepovedan. Tako je bila vsa stvar v februarju letos pri kraju.

Razne vesti.

V Ljubljani, dne 15. avgusta 1909.

— (Osebnosti.) Imenovani so: drž. pravdnika namestnik v Ljubljani dr. M. Škerlj za ministerijalnega podtajnika, okrajni sodnik in sodni predstojnik dr. Štef. Kraut v Logatcu za sodnega svetnika, avskultant Josip Janša za sodnika v Črnomlju in avskultant Josip Lenart za sodnika v Kranjski gori, avskultant dr. Ant. Abram za sodnika v Rovinju, dr. Andr. Novak za sodnika v Buzetu. — Premeščeni so: okr. sodnika in sod. predstojnika J. Pellegrini iz Višnje gore v Lož in dr. Fr. Peitler iz Loža v Višnjo goro, sodnik Ivan Vrančič iz Kostanjevice v Kamnik, sodnik dr. Jakob Jan v Kranjski gori v Krško in sodnik Alojzij Ehrlich v Črnomlju za Dobro vas na Koroškem. Sodnik Fr. Pečnik, ki je sedaj služboval v Kozjem, je dobil mesto sodnika v Kostanjevici.

— (Odlikovanje.) Z najvišjim sklepom od 2. julija t. l. je bila knjiga: „Josef II. und die äussere Kirchenverfassung Innerösterreichs“ (Stuttgart, Enke Friedrich, 1908), katero je spisal naš rojak dr. Jakob Kušej, sodnik v Gradcu, sprejeta v fideikomisno knjižnico na najvišjem dvoru.

— (Umrli) je dne 25. pr. m. v Gradcu vpokojeni okrajni sodnik gosp. Fran Hrašovec, oče odvetnika g. drja. Juro Hrašovca v Celju in okr. sodnika g. Silvo Hrašovca v Rudolfovem. Dasi je že davno stopil iz vrste aktivnih pravnikov in dasi mu je visoka starost narekovala pokoj, ohranjal si je vendar do zadnjega živo ime po vsej domovini, to pa z dokazi svojega ognjevitnega rodoljubja in neprestanega zanimanja za narodov napredek. Rojen dne 31. avgusta 1821 v Berkovcih na Štajerskem, je dovršil pravoslovne studije v Gradcu in na Dunaju in l. 1849. postal kazenski sodnik pri patrimonijalni gosposki v Gornji Radgoni, odkoder je prišel k okrožnemu sodišču v Celje, obenem tolmač slovenskega in hrvatskega jezika. Od l. 1854. do l. 1862. je služboval na Hrvatskem v Pregradu in v Sisku. Potem je moral v Brežice, a odtod iz političnih ozirov kmalu na Gorenje Koroško, kjer je med trdimi Nemci (Gmünd, Spital) moral ostati celih 26 let, dasi je neštetokrat prosil premeščenja med svoje rojake. Po 40-letnem službovanju l. 1889. je bil na svojo prošnjo vpokojen in se naselil v Gradcu. Tu se je, zvest svojim idealom, posvetil podrobnemu narodnemu delu, vzlasti skrbi za slovenske akademike. V svoji mladosti je tupatam objavil tudi kaj pravniškega, vzlasti v „Novicah“. Slava spominu „očeta Hrašovca“!

— (Obrtno sodišče v Ljubljani.) Z ukazom od 15. pr. m. je justični minister sporazumno z ministri za notranje stvari, za trgovino in finance odredil, da se v Ljubljani ustanovi obrtno sodišče, ki prične delovati dne 1. decembra t. l.

»Slovenski Pravniki« izhaja 15. dne vsakega meseca in ga dobivajo člani društva »Pravniki« brezplačno; nečlanom pa stoji za vse leto 10 K, za pol leta 5 K.

Uredništvo in upravništvo je v Ljubljani, Miklošičeva cesta št. 26. oz. 22.

Knjižnica društva „Pravnika“ v Ljubljani.

Vsled sklepa glavne skupščine z dne 29. januarja 1909 priobčuje društveni odbor vsebino društvene knjižnice, katera je sedaj popolnoma urejena.

Ves obseg knjižnice je razdeljen po naslednjih materijah:

A. Civilno pravo. **B.** Civilno-pravdni, izvršilni red i. t. d. **C.** Kazensko pravo, kazensko postopanje. **D.** Trgovsko, obrtno, menično in rudarsko pravo. **E.** Zemljiško-knjižno pravo. **F.** Rimsko, nemško, češko, cerkveno pravo. **G.** Ustavno, državno, javno pravo. **H.** Nacijonalna ekonomija, finančno pravo. **I.** Zakoniki, naredbe in odločbe. **J.** Obrazci. **K.** Pristojbinski zakoni, zakoni o davkih. **L.** Materijalije. **M.** Zakonoslovje. **N.** Razna izvestja. **O.** Pravila. Sezname. **P.** Slovarji. Razno. **Q.** Pravnikiško časopise.

Prirastki knjižnice se bodo od slučaja do slučaja v „Pravniku“ po isti razdelbi objavljali.

Pisatelj	Naslov knjig	Označba knjig
A.		
Civilno pravo.		
	Občni državljanski zakonik iz l. 1853. .	1
	Allgemeines bürg. Gesetzbuch iz l. 1811, 2 zv.	2a, 2b
	Bürgerliches Gesetzbuch iz l. 1811. do 1814, 3 zv.	3-5
Dr. J. Schimkowsky	Rechtsgrundsätze der Entscheidungen des k. k. obersten Gerichtshofes zum allgemeinen bürg. Gesetzbuch . . .	9
Dr. M. v. Stubenrauch Kirchstetter	Das allgemeine bürg. Gesetzbuch, 3 zv. Commentar zum allgemeinen bürg. Gesetzbuche	10, 10a, 11
Cajetan Wanggo	Versuch einer Abhandlung von dem Bezuge der Laudemien iz l. 1815 . . .	12
		13

Pisatelj	Naslov knjig	Označba knjig
V. Bogišić	Quelques mots sur les principes et la méthode suivis dans la condification du droit civil au Montenegro	14
V. Bogišić	Povodom črnogorskoga gračanskog zakonika nekoliko riječi o načelima in metodu usvojenim pri izradi (srbsko)	15
R. M. Gube	Zakonik črnogorski (rusko)	16
K. I. Dilevski	Ob uzakoneni djetci prižitih vuje braka (rusko)	17
V. Bogišić	Zbornik sadašnjih pravnih običaja u južnih Slovena	18
Dr. Ch. Erhard	Napoleons I. bürg. Gesetzbuch iz l. 1808	19
	Občni državljanski zakonik iz l. 1853	20
M. Schuster	Compensationsrecht	21
Dr. Mudrović	Osnova zakona o pobijanju pravnih djelah	22
Dr. Pfaff, Dr. Randa, Dr. Strohal	Drei Gutachten über die Revision des 30. Hauptstückes im II. Teile des allg. bürg. Gesetzbuches	23
Dr. Schuster, Dr. Schreiber	Über Schadenersatz nach österreichem Rechte	24
Dr. Randa	Der Besitz nach österr. Rechte	25
I. Malin	Zastita posjeda	26
Neumann-Ettenreich	Civilrechtliche Fragen	27
Dr. Burkhard Erhard	System des österr. Rechtes	28
	Supplemente zum bürg. Gesetzbuch Napoleons I.	31
—	Zakonska naredjenja o pomorskomu pravu	33
Dr. Kovács	Das ungarische Ehegesetz	34
Ž. M. Perić	O sudskoj nezavisnosti (srbsko)	35
Al. S. Jovanović	Dokazna sredstva o našem starom kaznenom zakonarstvu (srbsko)	36
Dr. E. Tilsch	Zastava ručni	37
—	Juridičeskoje občestvo pri peterburskom universitetje (rusko)	38
Adalbert Shek	Allg. Gesetzbuch über Vermögen in Montenegro	39
R. Dareste	Code générale des biens pour la principauté de Monténégro	39a
Dr. I. Ofner	Der Servitutengebrieff	40
—	Opšti imov. zakonik za knj. Crnogoru (srbsko)	41
Dr. Karel Dickel	Gesetzbuch von Montenegro	42
G. Popović	Recht und Gericht in Montenegro	43
—	Gesetzbuch Daniel I. von Montenegro	44
Exner	Pfandrechtsbegriff	45
Zeiller	Commentario sopra il codice austriaco, 6 zv.	49—54
V. Graber	Prava djece	55
—	Opšti imovinski zakonik za knjaževinu Crnu goru (srb.)	56
Dr. I. Kaserer	Das Gesetz von 24. April 1874 über Teilschuldverschreibungen	57

Pisatelj	Naslov knjig	Označba knjig
Dr. I. Kaserer	Das Gesetz von 24. April 1874 über Pfandbriefe	58
—	Codice civile generale austriaco	60
Dr. F. Heimerl	Magazin für Recht und Staatswissenschaft	61
J. Kapras	K dějimám českého zástavního práva	62
Dr. J. Krčmář	O smlouve námezdní dle práva rakonskeho se zřetelem ku právu římskému	63
Dr. E. Tilsch	Der Einfluss der Zivilprozessgesetze	64
Dr. E. Steinbach	Treue und Glauben im Verkehr	65
J. Heller	Zakladové práva elektřiny	67
Tomčev Bobčev	Komentari k blg. civilnemu pravu (srb.)	68
Dr. Ihering	Civilrechtsfälle-Entscheidungen 1847	69
Štefan Bogčev	Nj nekolko dumi za bolgarskoto običajno právo (bolgarsko)	70
V. Bogišić	O položaju porodice i nasljedstva v pravnoj sistemu (srbsko)	71
Dr. J. Heller	Príspevky k nauce o narovnaní	72
Dr. Freih. v. Schey	Obligationsverhältnisse, 3 zv.	74a, b, c
Dr. Gr. Krek	Fälligkeit, Klagbarkeit und Verzug bei der Bürgenschuld	75
Dr. P. Oertmann	Werkverdingung, Sachbesitzerwerb i. t. d.	76
B.		
Civilno-pravdni, izvršilni red i. t. d.		
Manz	Civil- und Militär-Jurisdictionsnorm	1
—	Civilprozessgesetze	1a
—	Codice di procedura civile del regno Italia	4
Dr. A. Mosche	Obni sodni red	5
Winterberger	Entscheidungen des obersten Gerichts- und Kassationshofes zur Konkursordnung	6
v. Cannstein	Die österr. Civilprozessnovelle	9
A. K. Rihter	Ob ograždeni prav kreditorov v slučaje smrti dolžnika (rus.)	10
A. J. Jazikov	O preobrazovani volostnova suda (rusko)	11
„	O juridičeskom značeni notarjaskih aktov (rusko)	12
M. Zimmerl	Handbuch für Justizbeamte, 2 zv.	13, 14
F. Nippel	Gerichtsordnung, 2 zv.	21, 22
—	III. Teil; Die Konkursordnung	23
—	Lehrbuch des deutschen Civilprozesses	27
Šilović Rušnov	Tumač gradj. parbenomu postupniku	28
A. Rušnov	Misli o reformi stečajnoga reda	29
—	Osnova stečajnoga zakona	30
Kifsling	Österr. Konkursordnung	31
—	Entwurf einer Civilprozessordnung	33a, b

Pisatelj	Naslov knjig	Označba knjig
—	Erläuternde Bemerkungen zum Entwurf einer Civilprozessordnung	36
—	Gemeinsamer Bericht zum Gerichtsorganisationsgesetze	37
—	Erläuterungen zum Gerichtsorganisationsgesetze	38
—	Erläuterungen zur Civilprozessordnung	39
—	Erläuterungen zur Jurisdictionsnorm	40
—	Erläuterungen zur Executionsordnung	41
—	Erläuterungen zum Einführungsgesetze zur Executionsordnung	42
—	Gemeinsamer Bericht über die Executionsordnung und das Einführungsgesetz	43
—	Bericht des Permanenz-Ausschusses zur Civilprozessordnung	44
Dr. E. Demelius	Kritische Studien zu den Gesetzentwürfen ex 1893 betreffend die Reform der Civilprozessordnung, 2 zv.	45, 46
Dr. H. Katz	Das Urtheil im neuen Civilprozeße	47
Dr. G. Zistler	Übersicht über die wichtigsten Bestimmungen des neuen Civilprozessgesetzes	48
Dr. K. v. Grabmayr	Landwirtschaft und Realexecution	49
Dr. I. Kornfeld	Civilprozessuale Grundsätze	50
Dr. K. Rietsch	Zur Kritik und Anwendung des §-en 378 der neuen Civilprozessordnung	51
Dr. O. Urban	Verfahren nach der neuen Civilprozessordnung (Beispiele)	52
Dr. G. Neumann	Verfahren nach der neuen Civilprozessordnung (Rechtsfälle)	53
Dr. I. Trutter	Das österr. Civilprozessrecht (System)	54
Dr. Schuster	Das österr. Civilprozessrecht	55
Dr. Schrutka	Die österr. Civilprozessgebung	56
—	Obći gradj. parbeni postupnik za Dalmaciju Der Offenbarungseid	58
Dr. F. Schulz	Der Offenbarungseid	60
I. Kavčnik	Izvršilni red	61
A. v. Lindheim	Das Schiedsgericht	62
Dr. G. Malachowski	Das Gerichtswesen und die Advokatur in Deutschland	71
Dr. Vl. Papafava	Povjestne crtice o bilježništvu	72
A. Menoušek	Základové nauky o exekuci soudní	74
Pollak	Konkursrecht	76
—	Beispiele für Protokolle über Verteilungstagsatzungen	77
—	Beantwortung der im Justizministerium vorgelegten Fragen über Bestimmungen der Geschäftsordnung für die Gerichte I. u. II. Instanz	78
—	Beantwortung der Fragen über Bestimmungen der neuen Pressgesetze	79
Dr. Josef Wesely	Handbuch des gerichtlichen Verfahrens	80

Pisatelj	Naslov knjig	Označba knjig
C.		
Kazensko pravo. Kazenski postopek.		
Geller	Strafgesetz	1
Geller	Strafprozessordnung	2
Manz	Strafgesetz	3
—	Kazenska postava	4
Dr. I. Glaser	Sammlung strafrechtlicher Entscheidungen, 3 zv.	5, 6, 7
Dr. Herbst	Die grundsätzlichen Entscheidungen des obersten Gerichtshofes	8
Dr. Hye, R. v. Glunek	Das österr. Strafgesetz I. Band	9
Dr. I. Glaser	Kleine Schriften I. Teil	10
I. Schneid	Die Ehrenbeleidigung	11
Dr. I. Šilović	Nuždna obrana	12
M. V. Granovski	Čtenje ob ugovornom pravje od Ivana Galovina (rusko)	13
Dr. M. Fr. v. Maasburg	Die Strafe des Schiffsziehens in Österreich	14
Dr. Berner	Lehrbuch des deutschen Strafrechtes	15
Dr. F. Schwarze	Bemerkungen zum Entwurfe des Strafgesetzbuches	16
Dr. I. Kuder	Schwere Polizei-Übertretungen	17
Rulf	Strafprozessordnung	21
Rulf	Praxis des österr. Strafprozesses (1878)	22
V. Th. Frühwald	Handbuch für die strafgerichtliche Wirksamkeit (1874)	23
Ribitsch	Strafgerichte, Rechtsmittel, Fristen und Nichtigkeiten, 2 zv.	24a, b
—	Instruction über die strafgerichtlichen Angelegenheiten	25
Dr. I. Scegheo	Der Entwurf einer ungarischen Strafprozessordnung	27
Dr. I. Šilović	Cesar Beccaria: O zločinih i kaznjah	29
Dr. Ch. Blumblacher	Commentarius zur peinlichen Halsgerichtsordnung	33
—	Gesetz- und Dienstinstruction für die k. k. Gendarmerie	34
—	Reichsgesetze und Ministerialverordnungen für die k. k. Gendarmerie, 3 zv.	35–37
Dr. I. Šilović	Medjunarodna kriminalistička udruga	39
Dr. F. Storch	Řízení trestní rakouské, 2 zv.	41, 41a
—	Handbuch des deutschen Prozessrechtes, 2 zv.	47–48
—	Gesetz betreffend die Einführung eines neuen Strafgesetzes, 2 zv.	61, 62
—	Bemerkungen zum Entwurfe des Strafgesetzes	63

Pisatelj	Naslov knjig	Označba knjig
—	Gesetz betreffend die Einführung eines neuen Strafgesetzes	64
—	Beilage zu den Bemerkungen zum Strafgesetze	65
—	Gesetz betreffend die Einführung eines Strafgesetzes	66
—	Bemerkungen zum Entwurf des Strafgesetzes	67
—	Bericht des ständigen Strafgesetz Ausschusses	68
—	Državni zakonik iz l. 1873. Kazenski pravdni red	69
—	Bericht des ständigen Gesetzausschusses Strafgesetzbuch	70 72
Manz Dr. I. Šilović	Bulletin de l' Union Internationale de Droit Pénal	76
—	Nachträge zum Strafgesetze	78
J. Prušak	Kriminalni noetika	83
Liszt u. Crusen	Die Strafgesetzgebung der Gegenwart II. Band	85
I. Ribitsch	Strafgericht, Rechtsmittel, Fristen und Nichtigkeiten nach der Straf-Prozessordnung vom 23. Mai 1873	86
—	Uloženje o nakazanah ugalovnih i ishraniteljnih (rusko)	87
Dr. I. Šilović	Deveti obći kongres medjunarodne kriminalističke udruge	88
Dr. H. Groß	Kriminalistische Aufsätze, 2 zv.	89, 90
D.		
Trgovsko, obrtno, menično in rudarsko pravo.		
—	Gutachten über die Entwürfe eines Patentgesetzes	1
—	Entwurf eines Patentgesetzes und eines Gesetzes zum Schutze von Gebrauchsmarken, 2 zv.	2, 3
Dr. F. Urbanić	Trgovački zakon	4
Dr. Juri Urbanić	Mjembeno pravo	5
Dr. Rosas, Dr. Winiwarter, Dr. Kastner	Drei Gutachten über die Reform des österr. Patentrechtes	6
—	Handelsrechtsgesetze	10
Manz	Handelsgesetze	11
Blaschke	Österr. Wechselrecht	13
Manz	Berggesetz	14
v. Zimmerl	Wechselgesetze von 1717—1825	15
Gottlieb Hake	Commentar über das Bergrecht von 1823	16

Pisatelj	Naslov knjig	Označba knjig
Schmidt	Bergrecht, 2 zv.	17, 18
—	Gesetz über Erwerbs- und Wirtschafts- genossenschaften	19
Randa	Das österr. Handelsrecht	20
—	Handelsgesetz, Wechselrecht für Bosnien und Herzegovina	21
—	Das ungarische Handelsgesetz	22
—	Wechselgesetz (ungarisches)	23
Dr. A. Nischwitz	Handelsgeographie und Handelsgeschichte	24
Dr. Erhard	Napoleons I. Handelsgesetzbuch	25
Dr. Jos. Kaserer	Gesetz über Erwerbs- und Wirtschafts- genossenschaften	26
Zanella	Diritto commerciale austriaco	28
Dr. Milan Škerlj	Gesellschaften mit beschränkten Haftun- gen vom 6. März 1906 Nr. 58 Reichs- gesetzblatt 31	31
Dr. L. Haberer	Bergrechtliche Blätter	33
—	Sammlung von Entscheidungen der k. k. Gewerbegerichte	34
Anton Kralj	Obrtni red	36
Dr. VI. Pappafava	Die gesetzliche Regelung des Ausver- kaufes	37
Dr. Leo Geller	Die neue Gewerbeordnung	38
E.		
Zemljiško-knjižno pravo.		
— Manz	Grundbuchsordnung etc.	1
Manz	Öffentliche Bücher	2
—	Gesetz über die Anlegung neuer Grund- bücher	3
A. Forster	Instruction für die Anlegung von Grund- büchern	4
—	Beispiele von Bescheiden in Grundbuchs- angelegenheiten	5
A. Winterberger	Entscheidungen zum Grundbuchs- gesetze	8
v. Haan	Landtafelwesen	11
—	Primeri odlokov i. t. d. v zemljeknjižnih rečeh (Rokopis), 3 zv.	12a, b, c
Exner	Österr. Hypothekenrecht	13
Edelsberg	Grundbuchswesen	14
Strohal	Grundbuchsrecht	25
Dr. Eduard Volčič	Občni zemljiško-knjižni zakon	26

Pisatelj	Naslov knjig	Označba knjig
F.		
Rimsko, nemško, češko, cerkveno pravo i. t. d.		
Franz Möhler	Kirchenrecht-Repetitorium	1
Dr. E. Rittner	Cirkveni pravo katoličke, 2 zv.	2, 3
Dr. Fr. Laurin	Moc zakonodárna a soudní v pŕičine manželství dle katoličkého prava cirkveního	4
Dr. Fr. Laurin	O brežženství a manželství duhovních	5
v. Arndtse	Učební kniha pandekt	6
I. Jireček	Práva městská	8
V. Brandl	Knihá Rožnberská	9
Dr. Jireček	O právích země české	10
M. P. Koldína	Práva městská	11
M. P. Koldína	Sbirka žrizení zemských	12
M. Vezič	Urbar hrvatsko-slavonski	13
M. S. Wesnitsch	Die Blutrache bei den Südslaven	14
Dr. I. Haněl	O vlivu práva německého v Čechách	15
F. Kosce	Katoliško zakonsko pravo	16
A. Rybička	Pravidla přísloví a povědění	17
v. Zeiller	Das natürliche Privatrecht	18
Dr. I. Baron	Institucije rimskega prava, 5 zv.	19—23
Dr. L. Kostić	Henrika Dernburga pandekte	24
Mil. Šrepel	Rimske starine	25
Dr. Pauly	Urbarski sustav kralj. Hrvatske i Slavonije	27
Heineccius	Anfangsgründe des bürgerlichen Rechtes nach der Ordnung der Institutionen	29
Phillip	Kirchenrecht	30
Arndts	Lehrbuch der Pandekten	31
Vering	Römisches Privatrecht	32
—	Römisches Erbrecht (Rokopis)	33
—	Corpus iuris civilis iz l. 1607, (2 folianta)	34a, b
Manz	Cultusgesetze, 2 zv.	35, 36
G.		
Ustavno, državno, javno pravo.		
Rottek-Welker	Staatslexikon, 15 zv.	1—15
Rottek-Welker	Supplemente zum Staatslexikon, 4 zv.	16—19
Dr. R. Šulek	Hrvatski ustav ili konstitucija iz l. 1882	20
Dr. H. Štefanić	Upravno sudovanje	23
Lemayer, Pann,	Drei Gutachten über die Reform des Administrativverfahrens	24
Pražak	Gesetze über die Unfall- und Krankenversicherung	25
Dr. F. Seltsam		

Pisatelj	Naslov knjig	Označba knjig
Dr. VI. Pappafava	Besprechung des russischen Gesetzes über die örtlichen Repräsentativ-Körperschaften der Provinzen und Districte	26
Dr. VI. Pappafava	Résumé analytique de l'ouvrage	30
Dr. Mil. Vesnić	Državno-pravni položaj Bosne i Hercegovine (srbsko)	31
—	Zur Reform unserer Gemeindegesetzgebung	32
A. Globočnik	Leitfaden für Gemeinde-Vorsteher	33
—	Handbuch der Reichsgesetze über Volksschulwesen	34
—	Vorschriften über Wehrpflicht; Volkszählung	35
—	Gesetz über das Unterrichtswesen in den Volksschulen	36
—	Verfassung vom 26. Febr. 1861	37
—	Eisenbahnbetriebsordnung	38
Manz	Forst-, Jagdgesetz	39
Manz	Gemeindegesetz	40
Geller	Verwaltungsgesetze, 10 zv.	42—51
Heffter	Europäisches Völkerrecht	53
Bluntschli	Lehre vom modernen Staate, 3 zv.	54—56
Stubenrauch	Verwaltungsgesetzkunde	57
Stubenrauch	Handbuch der Verwaltungsgesetzkunde	59
Dr. L. Stein	Handbuch der Verwaltungsgesetzlehre	60
G. v. Strusse	Staatswissenschaft	61
A. Globočnik	Repertorium der Gesetze und Verordnungen	66
A. Globočnik	Wald- und Reservatrechte in Krain	67
—	Regelung der juristischen Studien	68
Dr. VI. Pappafava	Položaj stranaca u Nizozemskoj	69
—	Staatskundengesetze	70
Dr. VI. Funk	Poplátek za převodů na případ smrti	71
Dr. I. Diachovsky	Principy kontroly statneho hospodarstva v Rakousku	72
Dr. I. Kadlec	Agrární právo v Bosne a Hercegovině	73
Dr. Randa	Das Wasserrecht	74
Dr. I. Pražák	Rakouské právo správní I. del	75a
Dr. I. Pražák	Rakouské právo ústavní II. del	75b, c
Stämmler	Die Lehre von dem Nichtigkeitsrechte	76
Richard Kann	Hilfskassengesetz	79
Dr. Fr. Tezner	Handbuch des österr. Administrativverfahrens	80
Em. Mayerhofer	Handbuch für den österr. politischen Verwaltungsdienst	81
—	Bauordnung für Budapest	82
Dr. L. Geller	Reform der Reichsvertretung und die neue Reichsratswahlordnung	83
Dr. VI. Pegan	Občinska uprava	84
Dr. A. Braf i drugovi	Samosprava	85

Pisatelj	Naslov knjig	Označba knjig
Dr. L. Geller	Österr. Zentral-Blätter für Verwaltungspraxis, 2 zv.	86, 87
Dr. Volker	Beiträge über die Reform der innern Verwaltung	88
Manz	Staaatsgrundgesetze	89
H.		
Nacijonalna ekonomija. Finančno pravo. Socijalizem.		
Schäffle	Die National-Oekonomie	1
Roscher	Die National-Oekonomie	2
Dr. V. Pappafava	Studie über den Teilbau in der Landwirtschaft	3
L. Stein	Lehrbuch der Finanzwissenschaft	4
Konopásek	Finanzgesetzkunde des österr. Kaiserstaates, 5 zv.	5—9
Rau	Finanzwissenschaft (Lehrbuch)	10
Dr. J. Vošnjak	Bericht über die Agrar-Enquete	11
Dr. H. Contzen	National-Oekonomie	12
Laweleye	Socialismus	13
Dr. L. Winter	Kartely i narodnogospodarska študija	15
Dr. I. Drachovsky	Rakouske premie cukerni (1902)	16
Dr. Rud. Stammler	Wirtschaft und Recht	17
—	Zakon za kmetska posestva; o delitvi dedščine	18
—	Anhang zu den erläuternden Bemerkungen zum Gesetzentwürfe betreffend Erbteilungsvorschriften für die landwirtschaftlichen Besitzungen mittlerer Grösse	19
Dr. H. Herkner	Die Arbeiterfrage	20
Dr. R. Lindner	Die Landeshypothekar-Institute und die landwirtschaftliche Entschuldung	21
I.		
Zakoniki, naredbe in odločbe.		
—	Ferdinandsgesetze u. Verordnungen	1, 2
—	Provincialgesetzsammlung der politischen Gesetze und Verordnungen	3—39
—	Leopolds II. politische Gesetze u. Verordnungen, 2 zv.	40, 41
—	Franz II. politische Gesetze u. Verordnungen	42
—	Deželni zakonik i vladni list 1851—1859	43—54
—	Uvod k občnemu državnemu zakoniku	55

Pisatelj	Naslov knjig	Označba knjig
—	Ergänzungsband der Reichsgesetze vom Jahre 1848—1849	56
—	Reichsgesetze 1850	57—59
—	Občni državni zakonik i vladni list iz l. 1851	61—64
—	Reichsgesetze 1853—1860	71—78
—	Prestave iz državnega zakonika	79—93
—	Občni državni zakonik	94—95
—	Landesgesetzblatt für Krain — Deželni zakoniki	96—100
Glaser, Unger, Walther	Civilrechtliche Entscheidungen	108—131
—	Plenarbeschlüsse und Entscheidungen des k. k. Kassationshofes	132—135
—	Civilrechtliche Entscheidungen des k. k. obersten Gerichtshofes	136
Leo Geller	Jahrbuch für Rechtspflege u. Verwaltung	137—142
—	Rechtspflege des obersten Gerichtshofes	143
—	Reichsgesetzblatt v. 1897	144
—	Državni zakoniki 1897, 1898, 1895	146—148
—	Verordnungsgesetzblatt, 4 letniki	{ 149, 150 153, 158
Dr. W. Müller	Inhaltsverzeichnis über die Beschlüsse des Kärntner Landtages v. 1861—1898	166
J. Orešek	Register k deželnim zakonikom vojv. Kranjske	167
—	Österr. Landtagsverhandlungen v. 1890	169
—	Landesgesetzblatt 1888	170
—	Entscheidungen des k. k. obersten Gerichts- und Kassationshofes in Civil- u. Strafsachen	172—173
Pfaff, Schey, Krupsky	Sammlung von civilrechtlichen Entscheidungen	174
Budwinski	Erkenntnisse des Verwaltungsgerichtshofes, (vsi zvezki od l. 1877)	177—194
Pfaff, Schey, Krupsky	Sammlung von civilrechtlichen Entscheidungen des obersten Gerichtshofes	197
Fr. Peitler	Entscheidungen des obersten Gerichts- u. Kassationshofes aus den J. 1850 bis 1852	198
—	Normaliensammlung des oberen Landesgerichtes Graz	199
—	Das allgemeine Repertorium der Gesetze u. Verordnungen iz l. 1873—1876	200
—	Entscheidungen des obersten Gerichtshofes in Civilsachen, zv. 1, 2, 3	201—203
Dr. Em. Links	Rechtspflege des obersten Gerichtshofes	204
—	Generalindex der Entscheidungen des Verwaltungsgerichtshofes	205

Pisatelj	Naslov knjig	Označba knjig
Dr. Frühwald	Handlexikon zum österr. Reichsgesetz- blatte mit dem Ergänzungshefte . . .	206
—	Übersicht der prinzipiellen Rechtspre- chungen des obersten Gerichtshofes	207
—	Die Rechtsprechung des obersten Ge- richtshofes, II. Band	208
Dr. Wolski, Dr. Alter, Dr. Reissig v. Hye-Glunek	Judikatenbuch des Verwaltungsgerichts- hofes	209 IV - III
—	Sammlung der Erkenntnisse des Reichs- gerichtes	210—219
Glaser-Unger	Civilrechtliche Entscheidungen	220—221
Dr. A. Riehl	Die Spruchpraxis	222—231
v. Hye-Glunek	Sammlung der Erkenntnisse des Reichs- gerichtes, 2 zv.	231a, 232
—	Verordnungsblatt des k. k. Justiz-Mini- steriums aus 1904, 1905, 1908	233—235
Dr. W. Loew	Jahrbuch der Rechtsprechung des k. k. Verwaltungsgerichtshofes	236
—	Državni zakonik 1906	237
J.		
Obrazci.		
Schimkowsky	Formularien	1
Dr. Frühwald	Sammlung von Formularien	2
Schopf	Geschäftsstil	3
Offner	Manipulation	4
Haidinger	Selbstadvokat	5
A. Levec	Zbirka obrazcev	8
—	Mitvormundbestellungsdekrete	9
—	Obrazci za sodne registre	10
K.		
Pristojbinski zakon; zakoni o davkih.		
Manz	Gebührengesetz	1
Dr. I. Kaserer	Gesetz über Stempelgebühren v. 24. Mai 1873	3
A. Hornstein	Über den Gebrauch der Stempelmarken	4
Kurnig	Andeutungen über die Stempelgebühren- behandlung	5
—	Strafgesetz über Gefällsübertretungen	6
Dr. L. Geller	Gebühren- u. Taxgesetze, direkte Steuern, indirekte Steuern	7—9
Dr. Chlupp	Direkte Steuern (System)	10
?	Was bringen uns die neuen Steuer- vorlagen	11

Pisatelj	Naslov knjig	Označba knjig
L.		
Materijalije; zakonoslovje.		
Pratobevera Zeiller Šilović	Materialien für Gesetzeskunde und Rechtspflege Beiträge zur Gesetzeskunde Gesetzgebung u. Literatur	1—8 9 10
M		
Razna izvestja		
— — S. S. Bobčev S. S. Bobčev Dr. Aug. Miřička Dr. M. Taliř — Dr. J. M. Bärreither	Publikace prvního vědeckého sjezdu českých právníků Izveřća „Pravnickoga društva u Zagrebu“ Programa na lekcitje po istorjata na blgarskoto pravo (bolg.) Krumovoto zakonodateljstvo (bolg.) O formách trestné viny a jich úpravě zákonné K dějinam rakouskeho taxovnictví Stenografsko izveřća o zemalskoj skup- řtinu odvjetnika kralj. Hrvatske i Slav. Schriften des ersten österr. Kinderschutz- kongresses	1 2—4 7 8 9 10 11—13 14
N.		
Pravila. Sezname.		
— —	Pravila pravničkoga društva u Zagrebu Pravila društva „Pravnik“ v Ljubljani .	4 11
O.		
Slovarji. Razno.		
— Pleterřnik Cigale Dr. Fran Kos	Ross.-něm. slovar, II. del Slovar slovensko-nemřki Deutsch-böhmische Terminologie Znanstvena terminologija Smithsonian Report 1886 (angl.) Juridisch-politische Terminologie Doneski k zgodovini Škofje Loke	1 2a, b 3 5 6 7 8

Pisatelj	Naslov knjig	Označba knjig
L. Pintar M. Zoričič Homsius	Zbornik „Slov. Matice“, 2 zv. Demographische Arbeiten Vollständiges Wörterbuch der deutschen Sprache, i IV	9, 10 12 13--16
V. V. Bogišić	O tehničeskijh terminah u zakonodajstoj (rusko)	19
Milan St. Marković	Pravna listina iz leta 1771 (nemški rokopis)	24
Milan St. Marković	Porotnik (glasnih, krivičnih, dogodžaja i slučenja) srbskoho (srbsko)	27
Milan St. Marković	Über die gegenwärtige Lage des No- tariates in Österreich	30
Milan St. Marković	Referenten-Anträge für den österr. Ad- vokatentag	40
Dr. Volčič	Dr. Tomaž Dolinar, velik avstrijski prav- nik	42
P.		
Pravniško časopisje.		
Izdaja P. Iv. Dančev	Juridičesko spisanje (bolg.)	1—6
Štef Bogčev	Juridičeski pregled	7, 8
Urednik A. Nena- dović	Branic, časopis za pravne in državne navke (srbsko)	9—12
—	Mjesečnik pravničkoga društva u Za- grebu	13—20
—	Právník, Casopis očnovaný vědě právní i státní	21—28
—	Zeitschrift für das Notariat	29, 30
Dr. L. Geller	Centralblatt für die juristische und Ver- waltungspraxis	31—38
Dr. L. Geller	Juristen-Zeitung	39—46
Dr. L. Geller	Juristische Blätter	47—52
Dr. L. Geller	Slovenski Pravnik	53—63
Dr. L. Geller	Juristische Blätter	64—66
Dr. L. Geller	Zeitschrift für Notariat	67—70
Dr. L. Geller	Zeitschrift für Verwaltung	71—78
Dr. L. Geller	Allg. österr. Gerichts-Zeitung	79—91
Dr. L. Geller	Juristische Blätter	92—99
Dr. C. Grünhut	Juristische Blätter (Rechtsprüche von 1886—1888)	100
Dr. C. Grünhut	Zeitschrift für das privat-öffentliche Recht der Gegenwart	101
—	Juristische Blätter	102, 103
—	Allgemeine österr. Gerichtszeitung	104—107
—	Gerichtshalle (1905)	108

Pisatelj	Naslov knjig	Označba knjig
—	Österr. Richterzeitung	109, 110
Leo Sseps	Das Wissen für Alle	111
Dr. Heinr. Löchl	Zeitschrift des internationalen Anwalt- Verbandes	112
—	Mjesečnik „Pravničkoga društva u Za- grebu	113—115
—	Arhiv za pravne i društvene nauke (srbsko)	116—120
Dr. I. Razlag	Juridičeski Prjeglied (bolg.)	121—124
	Slov. Pravnik 1862	125

V Ljubljani meseca julija 1909.

Za odbor društva „Pravnika“:

Dr. D. Majaron
t. č. predsednik.

Štefan Lapajne,
t. č. knjižničar.

c) K pojmovanju določnosti predmeta kupne pogodbe. Sodnik ne sme ugotavljati neveljavnosti kupne pogodbe glede nepremičnine, češ da ni bilo o prevzetju hipotekarnih bremen itd. nobenega dogovora, ako se nedostatek ni izrecno ugovarjal (§§ 869, 904, 1056 o. d. z.)	234
d) Ali postane posesorna tožba »res iudicata«, ker toženec pozneje vloži petitorno tožbo in ž njo pravomočno zmaga pred končanim postopanjem radi motene posesti? Če je radi tega zavrvena posesorna tožba, kako je s pravnimi stroški?	237
5. Izpred upravnega sodišča. Neha li mandat članov okrajnega šolskega sveta brezpogojno po preteku šestletne dobe?	242
6. Književna poročila	244
7. Razne vesti	248

Priloga »Slov. Prakniku« l. 1909. št. 7. in 8.: Knjižnica društva »Pravnika« v Ljubljani.

Dr. Ed. Volčič v Novem mestu (Kranjsko)

je za društvo „Pravnik“ v Ljubljani uredil ter se dobivajo pri njem in pri knjigotržcih naslednje pravne knjige:

a) knjige slovenske:

Civilnopravdni zakoni z obširnimi slovenskim in hrvaškim stvarnim kazalom, nad 900 strani, vez. à K 8.—.

Dopolnilo Civilnopravnim zakonom za leta 1906 do 1909 K 1-20.

Odvetniška tarifa od 11. dec. 1897 in 3. junija 1909, določila o rabi slovenskega in hrvaš. jezika pred sodišči, sodne pristojbine, broš. à K 1-80.

Nova odvetniška tarifa od 3. junija 1909 s alfab. stvarnim kazalom K —80.

Nova odvetniška tarifa v obliki stejskega plakata K —80.

Zakoni o javnih knjigah, I. in II. del, vez. à K 6.—.

Zakoni o javnih knjigah, I. del, vez. à K 3-20.

Zakoni o javnih knjigah, II. del, vez. à K 3-20.

Tabela o zemljiškoknjžni kolokovnici K —60.

Zakon o dovoljevanju poti za silo, s pojasnili à K —40.

Pristojbinske olajšave ob konverziji hipotečnih terjatev, à K —80.

Predpisi o razdelbi in ureditvi ter o zložbi zemljišč, à K 2.—.

Predpisi o obrambi poljščine, à K —80.

Kazenska določila iz teh predpisov, à K —20.

b) knjige hrvaške:

Zakoni o javnim knjigama I. dio (A), vez. à K 3-60.

Zakoni o javnim knjigama I. dio sa II. dijelom (slovenski), ukupno vezano à K 6.—.

Zakon o dovoljevanju prijekih puteva, sa tumačem, à K —40.

Tabela o zemljišničkoj biljegovini, à K —80.

Jezikovna naredba za Dalmaciju od 26. aprila god. 1909, à K —08.

Društvo „Pravnik“ v Ljubljani izdaja mesečnik „Slovenski Pravnik“, v katerem so slovenski in hrvaški članki pravne vsebine; list stane 10 K na leto.

Isto društvo je izdalo še naslednje pravne knjige:

Kazenski zakon, uredil dr. J. Kavčič, vez. K 5-60.

Kazenskopravni red (postupnik), dr. J. Kavčič, vez. K 6.—.

Izvršilni red (ovršni postupnik) uredil Iv. Kavčnik, K 7.—.

Ako ni dogovorjeno drugače, se pošiljajo knjige s pošto proti poštnemu povzetju, tako da se k navedenim cenam priračunijo le resnični in poštni izdatki; pri naročilih do 2 K. je najceneje, ako se pošlje naprej kupnina in 10 h poštnine v gotovini ali v poštnih znamkah.